

MJÖLBY NYA KYRKOGÅRD

Kulturhistorisk kyrkogårdsinventering

*Mjölby församling
Mjölby kommun
Linköpings stift
Östergötlands län
2005*

ÖSTERGÖTLANDS LÄNSMUSEUM

Raoul Wallenbergs plats • Box 232 • 581 02 Linköping • Tel 013-23 03 00 • Fax 013-14 05 62
info@ostergotlandslansmuseum.se • www.ostergotlandslansmuseum.se

MJÖLBY NYA KYRKOGÅRD

Kulturhistorisk kyrkogårdsinventering

Innehåll

Inledning	3
Bakgrund	3
Syfte	3
Kulturminneslagen och begravningslagen	4
Kulturhistorisk bedömning	4
Inventeringens uppläggning och rapport	4
Översiktskarta	5
Mjölby nya kyrkogård	6
Kyrkogårdens omgivning	6
Utdrag ur häradskartan	6
Gravkapellet	7
Kyrkogårdens historik	7
Beskrivning av kyrkogården	9
Karta över kyrkogården och dess olika delar	10
Del 1, Den ursprungliga kyrkogården	16
Karta över vegetation och grusgångar	16
Beskrivning av enskilda kvarter	18
Kvarter A	18
Kvarter B	20
Kvarter C	22
Kvarter D	24
Kvarter E	26
Kvarter F	28
Kvarter G	30
Kvarter H	32
Kvarter I	34
Del 2, 1951 års kyrkogård	38
Karta över vegetation och grusgångar	40
Beskrivning av enskilda kvarter	43
Kvarter K	43
Kvarter L	45
Kvarter M	47
Kvarter O	48
Kvarter P	50
Kvarter R	51
Del 3, Skogskyrkogården	53
Del 4, Egeby kyrkogård	57
Källor och litteratur	59
Bilagor	60
Exempel på gravvårdar med kulturhistoriskt intresse	60
Exempel på gravvårdar med kulturhistoriskt intresse, kartor	61
Förteckning över stenrams- och grusade gravar utan vårdar med kulturhistoriskt intresse.	64
Exempel på gravvårdar med kulturhistoriskt intresse, lista	66
Fotografier	78

INLEDNING

Bakgrund

Ur kulturhistorisk synpunkt är kyrkogårdar och begravningsplatser bärare av en stor mängd information och de här platserna ger anledning till frågor av olika slag. Vad är typiskt för våra kyrkogårdar när det gäller vegetation, omgärdningar, gångar, gravvårdar m m och finns det några regionala skillnader? Vad har varit gängse bruk under olika tider och vad kan vi få för historisk information bara av att gå på en kyrkogård? Med utgångspunkt i behovet av att förbättra kunskapen om våra kyrkogårdar och begravningsplatser genomförs en stiftsövergripande kulturhistorisk inventering.

På uppdrag av Linköpings stift utför Östergötlands länsmuseum inventeringen av kyrkogårdar/begravningsplatser inom den del av stiftet som ligger inom Östergötlands län. Arbetet bekostas av medel från den kyrkoantikvariska ersättningen och påbörjades under år 2002. Projektet beräknas vara avslutat vid utgången av år 2006. Inventeringen berör de till Svenska kyrkan hörande kyrkogårdarna/begravningsplatserna som omfattas av kulturminneslagen. Lagen gäller de begravningsplatser som är tillkomna före utgången av år 1939 och ytterligare några som skyddas genom särskilt beslut av Riksantikvarieämbetet. Denna rapport utgör en delrapport i inventeringen vars resultat kommer att sammanställas och analyseras i en stiftsövergripande rapport.

Syfte

De stiftsövergripande inventeringarnas syfte är:

- att lyfta fram och öka förståelsen för kyrkogårdarnas och begravningsplatsernas kulturvärden och att främja kontakterna mellan kyrkan och kulturmiljövården.
- att ge ett underlag för församlingarnas/samfälligheternas planering och förvaltning av kyrkogårdarna/begravningsplatserna och ett underlag för vård- och underhållsplaner.
- att sammanställa ett enhetligt och tillgängligt kunskapsunderlag med beskrivning av och historik för den enskilda kyrkogården/begravningsplatsen samt en bedömning av de kulturhistoriska värdena. Inventeringen blir samtidigt en samlad dokumentation och överblick av kyrkogårdar/begravningsplatser i stiftet från 2000-talets första decennium.
- att ge ett underlag för handläggning av kyrkoantikvariska ärenden och för bedömning av var det är särskilt viktigt att stödja insatser med kyrkoantikvarisk ersättning.

Kulturminneslagen och begravningslagen

Enligt Lag om kulturminnen m.m. (SFS 1988:950) skall Svenska kyrkans *kyrkobyggnader, kyrkotomter* och *begravningsplatser* vårdas och underhållas så att deras kulturhistoriska värde inte minskas. Tillstånd måste sökas hos länsstyrelsen för att göra väsentliga förändringar på kyrkogården. (Se vidare i bilaga om Kulturminneslagen.) Begravningslagen (SFS 1990:1144)

säger att en gravvård ägs av den som betalar gravrättsavgiften. När gravrätten upphör har ägaren rätt till gravvården. Om gravrättsinnehavaren inte vill gör anspråk på gravvården inom 6 månader tillfaller gravvården upplåtaren, alltså församlingen. Vidare säger lagen: ”Om en gravanordning har tillfallit upplåtaren och den är av kulturhistoriskt värde eller av annat skäl bör bevaras för framtiden, skall upplåtaren om möjligt lämna kvar den på platsen. Om gravanordningen ändå måste föras bort från gravplatsen, skall den åter ställas upp inom begravningsplatsen eller på någon annan lämplig och därtill avsedd plats”.

Kulturhistorisk bedömning

Alla gravvårdar bär på sin historia och kan berätta om en person, om en familj, om stilhistoria och om begravningstraditioner. I rapporten anges exempel på typer av gravvårdar som utifrån olika grunder bedöms som kulturhistoriskt värdefulla. Generellt gäller att ålderdomliga gravvårdar från tiden fram till 1850 bör föras in i kyrkans inventarieförteckning. Detta gäller även gravstaket och gravvårdar i gjutjärn och smidesjärn liksom äldre vårdar av trä. Många andra gravstenar har också ett kulturhistoriskt värde som kan kopplas till gravvårdens utförande, t ex material och konstnärlig utformning eller ett lokal/personhistoriskt värde. Inventeringen omfattar i första hand enbart gravvårdar ute på kyrkogården. I flera kyrkor finns det dock gravvårdar som förvaras i kyrkan eller i lokal i anslutning till kyrkan. Ofta har dessa ett stort kulturhistoriskt värde och bör tas med i kyrkans inventarieförteckning.

Den kulturhistoriska bedömningen görs utifrån principer som tagits fram av och fortlöpande diskuteras med representanter för Linköpings stift, länsstyrelserna i Kalmar, Östergötland och Jönköping samt läns museerna i Jönköpings och Kalmar län. En kulturhistorisk bedömning är aldrig definitiv utan hela tiden föremål för omvärderingar. Vid bedömningen tas hänsyn till dels varje enskild kyrkogårds egna värden, men också till värden i förhållande till andra kyrkogårdar i stiftet och i övriga landet. Inför varje planerad förändring skall tillstånd inhämtas från länsstyrelsen och varje ärende behandlas där från fall till fall. Den kulturhistoriska bedömningen utgör underlag för beslut om vilka åtgärder som kan vara berättigade till kyrkoantikvarisk ersättning.

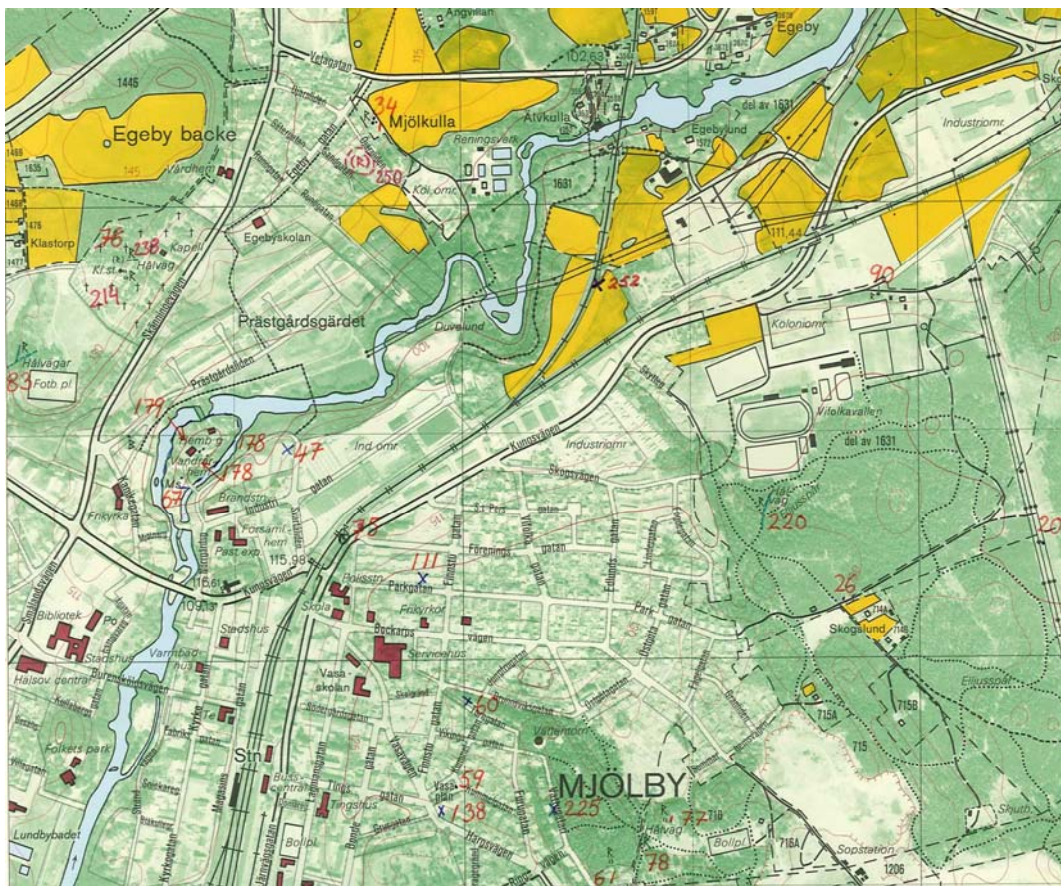
Inventeringens uppläggning och rapport

Rapporten består av en historik över kyrkogården samt en beskrivning i ord och bild av kyrkogården som helhet och de olika kvarteren/områdena. En kulturhistorisk bedömning görs av varje kvarter/område samt över kyrkogården i dess helhet. Arbetet har varit uppdelat i en fältdel med inventering och fotografering samt en arkivgenomgång. De aktuella arkiv som gått igenom har främst varit läns museets topografiska arkiv och Antikvarisk-topografiska arkivet, Riksantikvarieämbetet i Stockholm.

Uppgifter har vidare hämtats från aktuell litteratur däribland hembygds litteratur. I viss mån har lantmäteriets handlingar och kartor nyttjats. De i rapporten redovisade arkivuppgifterna utgör en sammanfattning av genomgångna arkiv och ska inte ses som

en komplett beskrivning av händelser i kyrkogårdens utveckling. Arbetet inkluderar en omfattande fotodokumentation varav ett antal bilder presenteras i rapporten. Delar av inventeringsmaterialet görs tillgängligt via Kulturmiljövårdens bebyggelseregister, ett informationssystem som förvaltas av Riksantikvarieämbetet (www.raa.se).

Fältarbete och rapport har utförts av antikvarie Olle Hörfors, Östergötlands länsmuseum 2005. Rapporten finns tillgänglig på Linköpings stift, Länsstyrelsen i Östergötlands län, Östergötlands länsmuseum samt på respektive kyrklig samfällighet.

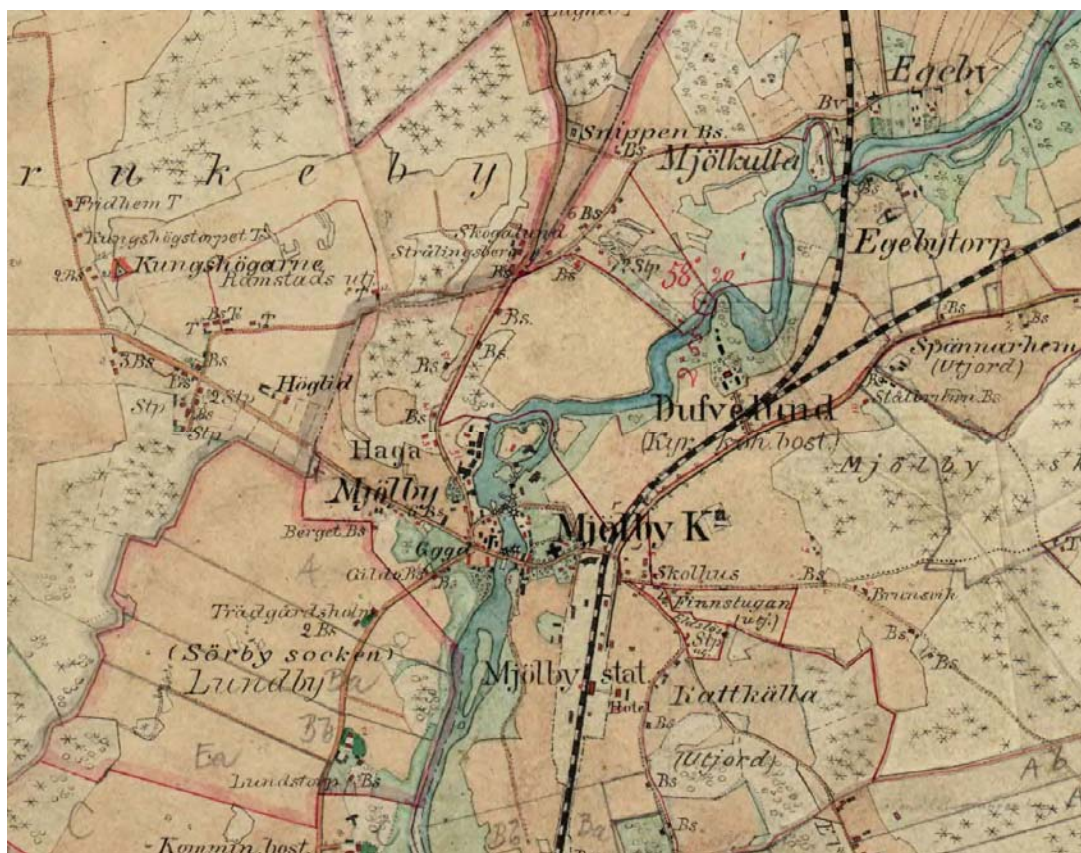

Utsnitt ur ekonomiska kartans blad 085 32 Mjölby. Kyrkogården är belägen i kartans nordvästra hörn utmed gamla vägen till Skänninge. Kartan är från 1980-talet och kyrkogården är inte utbyggd till sin fulla storlek. Egeby kyrkogård är placerad där det på kartan står Egeby backe. Mellan denna och den på kartan markerade kyrkogården finns idag trädkvarteren.

MJÖLBY NYA KYRKOGÅRD

Kyrkogårdens omgivning

Kyrkogården ligger längs med vägen mot Skänninge som löper sydöst om anläggningen. Väster om kyrkogården finns ett mindre område med åkrar och bortom dessa höghusbebyggelse. I norr löper E4:an relativt tätt inpå kyrkogården. I öster och sydöst finns stadsdelen Prästgårdsliden med höghus och villabebyggelse. I söder finns direkt intill kyrkogården en mindre äng och bortom denna stadsbebyggelse.

Mjölby på häradskartan från 1870-talet. Bilden visar ett Mjölby som ännu inte blivit stad. Järnvägen har kommit och med den ett stadshotell, utan stad. Mellan järnvägen och ån finns fortfarande bara åkermark. Mest bebyggelse finns i kvarnbyn norr om kyrkan där också ett stort antal industribyggnader är lokaliserade.

På den plats där den äldsta delen av nya kyrkogården senare skulle anläggas finns åkermark tillhörande de två små torpen Skogalund och Strålingsborg. De blivande skogskvarteren och trädskvarteren är skogsmark medan Egebydelen också är odlad mark.

Gravkapellet

Gravkapellet ligger centralt placerat på den äldsta delen av kyrkogården, närmast omgiven av de långsmala kvarteren A, D, E och H.

Det är uppfört i tegel och i nygotiskt stil samtidigt med kyrkogårdens anläggande. Framför kapellet finns en långsmal stenlagd plats som förbinder kapellet med kyrkogårdens huvudgrindar. Kapellet uppfördes i anslutning till anläggandet av kyrkogården på 1880-talet. Kapellet var ursprungligen sexkantigt, men formen har förändrats något till följd av utbyggnader på baksidan.

Gravkapellet sett från huvudgrinden och från kvarter D. På sistnämnda bild syns de sentida utbyggnaderna längst till vänster.

Kyrkogårdens historik

Uppgifter om kyrkogårdens historik har i huvudsak hämtats från Östergötlands läns museums topografiska arkiv och bibliotek.

Kyrkogårdens läge gör att platsen varit attraktiv för människor långt innan den blev använt till sitt nuvarande syfte. Det äldsta spåret är en trindyxa av grönsten, som hittades intill den gamla vägen mot Egeby 1960. Yxan torde vara 7-10 000 år gammal.

Kyrkogården anlades i slutet av 1800-talet, det exakta invigningsåret finns inte i källorna men den äldsta gravvården är från 1883 vilket är en god indikator.

I och med stadens framväxt under mitten av 1900-talet blev kyrkogården med tiden allt för trång och stor platsbrist förelåg under slutet av 1940-talet. Detta ledde till en utrensning av gravvårdar som bitvis kom att bli omfattande.

1951 invigdes den första utvidgningen av kyrkogården. Den omfattar området med kvarteren K-R.

1958 restes korset på andaktsplatsen inne på 1951-års kyrkogård.

Klockstapeln byggdes 1971 efter ritningar av Mjölby stadsarkitekt Leif Hildeberg.

Tillstånd till utvidgning med skogskvarteret lämnades 1973 av Riksantikvarieämbetet.

1979 inköptes mark och 1982 genomfördes en arkitekttävlan vad gällde utformandet av en ny kyrkogård norr om den befintliga. Tävlan gällde personal och ekonomiutrymmen liksom ett nytt gravkapell och en ny kyrkogård. 1986 invigdes Egeby eller Norra kyrkogården och samtidigt också de nuvarande ekonomibyggnaderna, medan gravkapellet sköts på framtiden.

1982 genomfördes också en inventering av de gravplatser vilkas gravrätt gått ut. Ett flertal äldre vårdar rensades i detta sammanhang åter ut. Gravvårdarna dokumenterades och ett urval ställdes upp i ett "museum" i södra delen av 1950-års kyrkogård.

Som stadskyrkogård har Mjölby nya kyrkogård liksom många andra drabbats av skadegörelse. Så här stod det i tidningen den 2 dec 2003

"Skadegörelse på Mjölby kyrkogård

Ett 40-tal gravlyktor kastades på söndagskvällen ut på Skänningevägen från Mjölby kyrkogård. Polisen betecknar det hela som gravskändning. De många ljusen och lyktorna upptäcktes krossade och sönderslagna ute på vägen sent under söndagskvällen och det hela polisanmälades. När kyrkogårdsförvaltningens personal kom på måndagsmorgonen syntes dock inget av förödelsten. Man förutsätter att polisen städat upp efter skadegörelsen som rent formellt betraktas som gravskändning. Polisen har ännu inga misstänkta och heller inga vittnen till det inträffade"

Flera arkeologiska undersökningar är utförda på kyrkogården. I samband med utvidgningen 1950 undersöktes ett tidigare okänt gravfält med 25 gravare från förromersk järnålder, dvs tiden närmast före Kristi födelse (Lindahl 1961). Tjugo av gravarna undersöktes. Det var dels låga runda stensättningar, dels brandgropar med enklare överbyggnader. Bland fynden fanns en halsring i brons. Inför den förnyade utvidgningen 1970-71 genomfördes ytterligare undersökningar norr om den tidigare undersökta ytan (Nilsson 1971). Bland annat undersöktes och restaurerades några gravar i detta sammanhang.

Två av stensättningarna restaurerades 1971 och ligger kvar i närheten av klockstapeln.

BESKRIVNING AV KYRKOGÅRDEN

Allmän karaktär

Mjölby nya kyrkogård består egentligen av en sammanslagning av flera olika anläggningar med helt olika karaktär. Den ursprungliga nya kyrkogården, 1951-års kyrkogård, Skogskyrkogården med skogskvarteret och trädkvarteren samt Egeby kyrkogård. Nedan beskrivs var och en för sig vilket ger den bästa bilden av kyrkogårdens utseende och utveckling,

Den ursprungliga kyrkogården härstammar från 1880-talet och är huvudsakligen anlagd på gammal åkermark. I mitten anlades en mittaxel, med en förplats framför det samtidigt uppförda gravkapellet. Kring detta anlades 8 rektangulära gravkvarter med ståndsmässig indelning, med köpegravar, ofta grusade i utkanterna och området med allmänna gravar i kvarterens mitt. Runt om hela anläggningen löpte sedan ytterligare ett kvarter, I. Trots att en mycket stor andel av gravvårdarna under åren ersatts har i de flesta kvarteren större delen av den ursprungliga dispositionen och miljön bevarats. En stor andel av de gravlagda har varit sysselsatta inom den för stadens tillkomst så viktiga järnvägen medan andra titlar som köpmän och hantverkare representerar den framväxande staden.

1951-års kyrkogård är placerad i backen söder och sydväst och den ursprungliga kyrkogården. Den är belägen i gammal ängsmark vilket till stor del ännu präglar den. Vårdarna är huvudsakligen arrangerade i raka gravrader med rygghäckar bakom och är nästan uteslutande av den låga breda typen. I mitten finns en anläggning för utomhusgudstjänster. Få eller inga gravvårdar är ersatta och begravingarna kan tydligt ses ha skett i tidsordning med början i kvarter K längst i söder 1951 för att avslutas längst i norr i kvarter O och R i slutet av 1970-talet.

Skogskyrkogården är belägen väster om den äldsta delen av nya kyrkogården och norr om 1951-års kyrkogård. Kyrkogårdsdelen består av två delar, den ursprungliga skogskyrkogården och de så kallade trädkvarteren, där kvarteren fått namn av olika trädslag. Terrängen består av högt uppvuxen tallskog med gräsmatta under. Genom skogsområdet löper ett flertal grusstigar eller asfalterade gångar som delar upp gräsmattorna i ett flertal olika avdelningar. På den äldsta delen av skogskyrkogården är flertalet vårdar geometriskt uppställda på gräsmattorna, medan de i de lite senare delarna följer vindlande linjer av planteringar av perenner eller låga häckar. Större delen av trädkvarteren är inte tagna i bruk, men i kvarteret Eken och den del av kvarteret Tallen som tagits i bruk är gravarna arrangerade i rundlar kring de stora träden. Gravvårdarna är genomgående små och naturliga gråstenar försedda med text är vanliga. Bland vårdarna förekommer också sådana i form av kvarnhjul eller trä och metallkors, särskilt i trädkvarteren.

Marken där Egeby kyrkogård skulle anläggas inköptes 1979. Området var planerat för minst 6, stora gravkvarter och ett gravkapell. Kyrkogården har utrymme för ytterligare anläggningar främst i väster och norr. Planerna kom att bantas i praktiken och endast kvarter 1 och i viss mån kvarter 2 är helt iordningställda och i bruk. Övriga kvarter samt gravkapellet ligger ännu nere i avvaktan på framtida behov. Egeby kyrkogård upptar den högsta platån, ovanför den övriga kyrkogården. Marken är delvis utjämnad och kvarter 1 ligger på en terrass mot söder.

Avfotografering av kyrkogårdens informationsskylt. Vid texten Mjölby nya kyrkogård finns kvarteren A-I vilka bildar den ursprungliga kyrkogården. Kvarteren K-R söder och sydväst om denna bildar 1951-års kyrkogård. Skogskvarteren och Trädkvarteren är markerade med beteckningen Skogskyrkogården, vilken är placerad mellan de två delarna. Längst i norr Egeby kyrkogård.

Kvarteren består av gravområden bestående av öppna gräsmattor som i form liknar klöverblad. I kvarter 1 löper dessa klöverblad ut över terrassen, medan de i övriga fall har sin bakgrund i lövverk, buskar och träd som bildar en ridå ut mot E4:an som här är relativt nära. Kvarter 1 har ett glest bestånd av gravvårdar som täcker hela kvarteret, kvarter 2 har ett fåtal vårdar medan det övriga området är helt tomt.

Omgårdning

I väster finns ett trästaket längs med skogskanten mellan huvudingången och arbetslokalerna, staketet består av två rader av klivna stockar. Egeby kyrkogård avgränsas i väster, norr och öster av tät vegetation. Den ursprungliga kyrkogården begränsas mot nordöst av en tegelmur som också följer halva gränsen ut mot Skänningevägen. Den södra delen av samma sträcka har en trädkrans och en kraftig sluttning ned mot samma väg.

Ingångar

Kyrkogården har två huvudingångar. Huvudingången till den ursprungliga kyrkogården ligger mitt för gravkapellets port och på andra sidan förplatsen. Grinden är indragen från Skänningevägen i en halvcirkel där muren är ersatt av en låg häck. Själva grinden är av gjutjärn med spjäl- och rundelornament i tre nivåer. Den står mellan fyrsidiga enkla grindstolpar.

Den nyare delens huvudingång ligger längst i väster i gränsen mellan skogskyrkogården och 1951-års kyrkogård. Denna består av en dubbelgrind i smidesjärn mellan två fyrsidiga stolpar i röd granit. Grinden har enkla ornament i två nivåer. Till grinden hör också flankerande enkelgrindar i samma stil, vilka aldrig varit avsedda att öppna.

I väster vid kontorslokalerna finns en ingång bestående av en öppning med höga smala naturliga trästolpar krönta av bronsfigurer.

I öster finns en cykelväg som fortsätter genom skogen.

I sydöstra hörnet finns en öppning i muren som släpper in en promenadväg.

Vegetation

Vegetationen på kyrkogården präglas till stor del av den tidigare markanvändningen. Den ursprungliga kyrkogården är huvudsakligen anlagd på gammal åkermark och här präglas miljön fortfarande för det mesta flack och öppen och präglas av alléer och trädkrans samt i en stor del av häckomgärdade grusgravar eller i de omgjorda delarna, av rygghäckssystem.

1951-års kyrkogård är anlagd i gammal öppen ängsmark vilket till stor del är synligt i den södra delen av kvarteret där en gles spridning av björk och ek fortfarande finns. Resten av området präglas av raka rygghäckssystem.

Skogskyrkogården är anlagd i högt uppväxt tallskog vilket helt präglar den nuvarande anläggningen, i markplanet under de höga träden finns slingande eller runda planteringar, vilka gravvårdarna är arrangerade kring.

Egeby kyrkogård är anlagd i gammal åkermark och består av stora öppna ytor, begränsade av planteringar eller vegetationsridåer.

Gångsystem

Gångsystemen är grusade och geometriskt utformade på den ursprungliga kyrkogården. På 1951-års kyrkogård finns i sydvästra delen kvartersindelade grusgångar, medan det på den nordvästra finns grusgångar in mellan alla gravraderna. På skogskyrkogården och Egeby kyrkogård är gångarna för det mesta asfalterade och slingrar i invecklade system genom gravområdena.

Gravvårdstyper

På den ursprungliga kyrkogården har trots att en mycket stor del av de ursprungliga gravvårdarna bytts ut, mycket av den ursprungliga strukturen bevarats. Detta gäller inte minst kvarteren E och F, där hela innerdelen av kvarteren består av grusade gravar mellan häckar. Här finns dock kurlturvärdena huvudsakligen i själva strukturen, då många av vårdarna är utbytta eller relativt anonyma. I ytterkanterna av kvarteren och i utkantskvarteret I har det i stort sett enbart funnits grusgravar. Dessa har till stor del försvunnit, men de som är kvar visar på den ursprungliga strukturen och är av stort kulturhistoriskt värde. Flera gravar från 1800-talets slut och 1900-talets början har också bevarats. Till de historiskt viktiga gravstenarna bör de med titlar med anknytning till järnvägen framhållas. I kvarter A har en av de stupade svenska finlandsfrivilliga begravts. I kvarter G ligger den främste företrädare för den bondkomiska gengren inom underhållningen, Theodor Larson (Skånska Lasse), som också var en stor Mjölbyprofil liksom den ibland urnegravarna i kvarter H vilande borgmästare Bernt, den ende borgmästare staden hann få före kommunreformen.

För 1951-års kyrkogård gäller att gravvårdarna täcker tiden mellan 1951 och 1980 och att de med få undantag är tidstypiska låga breda vårdar. Nästan inga vårdar har tagits bort eller ersatts varför en tydlig tidsskiktning syns. Kvarteren har tagits i anspråk i bokstavsordning vilket betyder att kvarter K är äldst följt av kvarter M och så vidare.

Skogskyrkogården och Egeby kyrkogård präglas helt av sena gravvårdar. Här finns en tendens till ett större inslag av invandrargravar i avvikande stenmaterial och med bild på den döde och till användande av lite ovanligare gravvårdar som kvarnhjul och liknade.

Minneslund

Minneslunden ligger intill klockstapeln i den sydöstra delen av skogskvarteret. Den består av en gång av trädgårdplattor som leder fram till en parkbänk invid en plantering med tuja och buskar. I en ring runt planteringen finns uppställningsplats för blommor.

Byggnader

Väster om skogskyrkogårdens trädkvarter finns arbetslokalerna, bestående av en kontorsbyggnad och ett garage med en inhägnad gård mellan sig. Byggnaderna är låga och naturfärgade.

Bakom kapellet finns ett bårhus och de gamla arbetslokalerna i två vita barackliknande byggnader.

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

På den ursprungliga kyrkogården har trots att en mycket stor del av de ursprungliga gravvårdarna bytts ut, men mycket av den ursprungliga strukturen bevarats. Detta gäller inte minst kvarteren E och F, där hela innerdelen av kvarteren består av grusade gravar mellan häckar. Här finns dock kulturvärdena huvudsakligen i själva strukturen, då många av vårdarna är utbytta eller relativt anonyma. I ytterkanterna av kvarteren och i utkantskvarteret I har det i stort sett enbart funnits grusgravar. Dessa har till stor del försvunnit, men de som är kvar visar på den ursprungliga strukturen och är av stort kulturhistoriskt värde. Flera gravar från 1800-talets slut och 1900-talets början har också bevarats. Till de historiskt viktiga gravstenarna bör de med titlar med anknytning till järnvägen framhållas. I kvarter A har en av de stupade svenska finlandsfrivilliga begravts. I kvarter G ligger den främste företrädare för den bondkomiska gengren inom underhållningen, Theodor Larson (Skånska Lasse), som också var en stor Mjölbyprofil liksom den ibland urnegravarna i kvarter H vilande borgmästare Bernt, den ende borgmästare staden hann få före kommunreformen.

På 1951-års kyrkogård är kvarterens miljö med huvudsakligen strikt gravrader med rygghäckar är mycket tidstypisk vilket är av stort kulturhistoriskt värde. Den strikta miljön lättas upp av en gles spridning lövträd huvudsakligen i kvarter M men också med de oxlar som kompletterar rygghäckarna i kvarter P.

Gravvårdarna täcker tiden mellan 1951 och 1980 och är med få undantag tidstypiska låga breda vårdar. Nästan inga vårdar har tagits bort eller ersatts varför en tydlig tidsskiktning syns. Kvarteren har tagits i anspråk i bokstavsordning vilket betyder att kvarter K är äldst följt av kvarter M och så vidare. Det är av stort kulturhistoriskt värde att det vid ersättande av de ursprungliga vårdarna sparas så pass många att denna tidsordning även i fortsättningen kan följas.

På Skogskyrkogården består terrängen av högt uppvuxen tallskog med gräsmatta under. Genom skogsområdet löper ett flertal grusstigar eller asfalterade gångar som delar upp gräsmattorna i ett flertal olika avdelningar. På den äldsta delen av skogskyrkogården är flertalet vårdar geometriskt uppställda på gräsmattorna, medan de i de lite senare delarna följer vindlande linjer av planteringar av perenner eller låga häckar. Större delen av trädkvarteren är inte tagna i bruk, men i kvarteret Eken och den del av kvarteret Tallen som tagits i bruk är gravarna arrangerade i rundlar kring de stora träden.

Gravvårdarna är genomgående små och naturliga gråstenar försedda med text är vanliga. Bland vårdarna förekommer också sådana i form av kvarnhjul eller trä och metallkors, särskilt i trädkvarteren.

Kyrkogårdsdelen är egentligen ännu för ung för en kulturhistorisk utvärdering. Vad som redan står klart är dock att kvarteren genomgående innehåller höga miljömässigt betingade kulturhistoriska värden. Till detta kommer ett mindre antal vårdar av kulturhistoriskt intresse.

Egeby kyrkogård är ännu för ung för att bedömas kulturhistoriskt. Enstaka vårdar med kulturhistoriskt intresse finns dock.

DEL 1, DEN URSPRUNGLIGA NYA KYRKOGRÅDEN

Allmän karaktär

Den nya kyrkogården ersatte den gamla kyrkogården vid kyrkan under slutet av 1800-talet och begravningar på den gamla upphörde helt under de första årtiondena på 1900-talet med undantag av familjen Ehrenkronas familjegravsområde vilket fortfarande är i bruk.

Till ny kyrkogård avsattes de som en terrass liggande gamla åkermarksområdet vid torpen Skogalund och Strålingsborg. Kyrkogården invigdes sannolikt omkring 1885, men uppgift om exakt invigningsår saknas.

Området är nöjaktigt rektangulärt och utsträckt i NNÖ.SSV:lig riktning. För enkelhetens skull betraktas området nedan som utsträckt i N-S riktning. Närområdet är kuperat och sluttar brant mot staden i söder och sydöst, medan skogsområdet i nordväst som senare togs i anspråk för skogskyrkogården ligger betydligt högre.

I området har en mittaxel anlagts med gravkapellet i den västra delen och en förplats med en allé och en rundad entréplats anlagts i den östra halvan.

Söder om mittaxeln ligger fyra långsträckta kvarter, A-D. Tre av dessa A, B och D är anlagda med en öppen gräsmatta i mitten vilken innehåller allmänna gravar (linjegravar) i kvarter D ett mindre område enbart för barn. I kvarter A är linjerna grusade. Kring dessa finns linjer och ytterkanter vilka ursprungligen enbart består av grusgravar och dyrare familjegravar och till stor del fortfarande gör detta. Kvarter C är något annorlunda då det huvudsakligen är anlagt i en sluttande gles tallskog. Här finns 8 linjer med grusade gravar, huvudsakligen omgivna av häckar av olika slag, men också ett stort antal gravar med stenram finns. Insprängt mellan två av grusgravlinjerna finns två smala linjer med allmänna gravar.

Norr om mittaxeln finns på samma sätt fyra något mer kvadratiska kvarter, E-H. Av dessa är kvarteren E och F helt och hållet grusade med mindre gravar omgivna av häckar i det inre och större gravar, huvudsakligen stenramar i utkanterna. Kvarter G har ursprungligen varit likadant men är idag kraftigt förändrat. Här kvarligger en del grusgravar på västra sidan (bland annat Skånska Lasses) medan resten av kvarteret gjorts om till ett strikt rygghäcksquarter av 1960-70 tals-typ. Kvarter H har ursprungligen haft samma struktur som kvarter A, B och D med grusgravar i utkanten och allmänna gravar i det inre. Detta är omgjort under 1960 och 1970-talen och grusgravarna är ersatta med linjer av gravar utefter rygghäckar. I det inre har nya linjer med urnegravar anlagts utefter rygghäckar.

Kvarter I består av 1 enkel rad gravar liggande i utkanten av hela anläggningen. Längst i nordväst ligger kvarter I:s urnegravar bestående av små liggande hällar på två terrasser upp för den branta skogskanten.

På hela kyrkogården finns alléer av träd längs huvudstråken.

Omgärdning

I väster utgörs kvarterets yttre avgränsning av trädkransen i den södra halvan och av en gräsklädd skogsslänt i norra delen. I norr utgörs den yttre avgränsningen av en ca 2 m hög tegelmur. I öster utgörs den yttre begränsningen på den norra halvan av en 2 m hög tegelmur och på den södra halvan av trädkransen och en brant grässlänt ned mot Skänningevägen. I söder utgörs gränsen mot 1951 års kyrkogård av trädkransen samt en 0,7 m hög häck.

Ingångar

Förplatsen mellan huvudingången och gravkapellet.

Huvudingången till kyrkogården ligger mitt för gravkapellets port och på andra sidan förplatsen. Grunden är indragen från Skänningevägen i en halvcirkel där muren är ersatt av en låg häck. Själva grunden är av gjutjärn med spjäl- och rundelornament i tre nivåer. Den står mellan fyrsidiga enklare grindstolpar.

Vegetation

Vegetationen på kyrkogården präglas till stor del av den tidigare markanvändningen. Den ursprungliga kyrkogården är huvudsakligen anlagd på gammal åkermark och här präglas miljön fortfarande för det mesta flack och öppen och präglas av alléer och trädkrans samt i en stor del av häckomgärdade grusgravar eller i de omgjorda delarna, av rygghäckssystem.

Gångsystem

Gångsystemen är grusade och geometriskt utformade.

Mjölby nya kyrkogård, den ursprungliga delen, Vegetation och grusgångar

Gravvårdstyper

På den ursprungliga kyrkogården har trots att en mycket stor del av de ursprungliga gravvårdarna bytts ut, men mycket av den ursprungliga strukturen bevarats. Detta gäller inte minst kvarteren E och F, där hela innerdelen av kvarteren består av grusade gravar mellan häckar. Här finns dock kulturvärdena huvudsakligen i själva strukturen, då många av vårdarna är utbytta eller relativt anonyma. I ytterkanterna av kvarteren och i utkantskvarteret I har det i stort sett enbart funnits grusgravar. Dessa har till stor del försvunnit, men de som är kvar visar på den ursprungliga strukturen och är av stort kulturhistoriskt värde. Flera gravar från 1800-talets slut och 1900-talets början har också bevarats. Till de historiskt viktiga gravstenarna bör de med titlar med anknytning till järnvägen framhållas. I kvarter A har en av de stupade svenska finlandsfrivilliga begravts. I kvarter G ligger den främste företrädare för den bondkomiska gengren inom underhållningen, Theodor Larson (Skånska Lasse), som också var en stor Mjölbyprofil liksom den ibland urnegravarna i kvarter H vilande borgmästare Bernt, den ende borgmästare staden hann få före kommunreformen.

Byggnader

Gravkapellet och den tidigare arbetslokalen.

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

På den ursprungliga kyrkogården har trots att en mycket stor del av de ursprungliga gravvårdarna bytts ut, men mycket av den ursprungliga strukturen bevarats. Detta gäller inte minst kvarteren E och F, där hela innerdelen av kvarteren består av grusade gravar mellan häckar. Här finns dock kulturvärdena huvudsakligen i själva strukturen, då många av vårdarna är utbytta eller relativt anonyma. I ytterkanterna av kvarteren och i utkantskvarteret I har det i stort sett enbart funnits grusgravar. Dessa har till stor del försvunnit, men de som är kvar visar på den ursprungliga strukturen och är av stort kulturhistoriskt värde. Flera gravar från 1800-talets slut och 1900-talets början har också bevarats. Till de historiskt viktiga gravstenarna bör de med titlar med anknytning till järnvägen framhållas. I kvarter A har en av de stupade svenska finlandsfrivilliga begravts. I kvarter G ligger den främste företrädare för den bondkomiska gengren inom underhållningen, Theodor Larson (Skånska Lasse), som också var en stor Mjölbyprofil liksom den ibland urnegravarna i kvarter H vilande borgmästare Bernt, den ende borgmästare staden hann få före kommunreformen.

BESKRIVNING AV ENSKILDA KVARTER

KV A

Gravplats nr 1-123. Allmänna gravplatser löpnummerade

Av de fyra kvarteren söder om gravkapellet är kvarter A det nordöstra.

Allmän karaktär

Linjegravarna i kvarter A är arrangerade längs grusade linjer.

Kvarteret är långsmalt rektangulärt. Det anlagt med en öppen gräsmatta i öster vilken innehåller allmänna gravar (linjegravar). Linjerna är grusade. I väster finns fyra rader gravar och två rygghäckar. Gravarna i detta område har ursprungligen enbart bestått av grusgravar och dyrare familjegravar och till stor del gör de fortfarande detta. Längst i norr finns en friliggande del med två gravrader i öst-västlig riktning med en rygghäck av hagtorn. Denna utgör en del av förplatsarrangemanget. I väster och norr finns i ytterkanten rader av höga lindar.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas helt av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger inne på kyrkogården.

Vegetation

I kvarterets östra och norra utkant står vardera 5 höga lindar som utgör allé tillsammans med motsvarande träd i kvarter D och H. Under den norra trädraden finns en öst-västligt löpande 0,8 m hög hagtornshäck.

På den mindre gräsmattan i väster finns en nord-sydligt löpande 0,8 m hög hagtornshäck medan det i den västligaste delen av den större gräsmattan finns en 0,6 m hög tujahäck.

Gångsystem

Kvarteret omges av gursgångar. Den nordligaste delen avskiljs av en grusgång liksom den västligare mindre gräsmattan.

Gravvårdstyper

1907-1993. Gravvårdstyperna avviker kraftigt mellan familjegravsplatserna och de allmänna platserna.

På familjegravsplatserna har ett mindre antal gravar med stenram bevarats, 3 stycken varav två är överväxta med mossa och en har en intakt grusyta. En stenramsgrav har ett smidesjärnstaket. Typerna av gravvårdar är annars blandade och både höga smala och låga breda samt liggare förekommer. Tidsinehållet är också blandat med toppar för 1910, 1950 och 1970-tal.

I den allmänna delen varierar gravvårdarna kraftigt. De flesta är små och i granit, liggande eller stående. Dessutom förekommer två avancerade men rostiga smidesjärnskors och ett par enkla träkors. Också natursten av olika slag förekommer, liksom helt omärkta gravar.

Titlar förekommer 23 gånger på gravvårdarna, men endast 2 av dessa (trädgårdsmästaren och gjutaren) finns på det allmänna området. Titlarna är av det blandade slag som kan förväntas av en stadskyrkogård. Rent lantliga titlar som hemmansägare/lantbrukare förekommer 5 gånger. Övriga titlar förekommer 1 eller ett par gånger vardera och tar upp blandade yrken, både rena arbetare som wällaren eller fackföreningsfolk som ombudsamnen. Handlare och stadsföretagar (järnhandlaren, frisörmästare, droskägare), samt högre ståndstitlar som disponent, fabrikör och D-chef. På hela Mjölby kyrkogård utgör SJ-anställda ett betydande inslag. I kvarter A finns titlarna ösferbanmästaren och tågmästaren.

Bland gravvårdarna finns också en över en i andra världskriget stupad finlandsfrivillig ¹.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarter A utgör en del av den ursprungliga kyrkogården och har bevarat en del av dennas utpräglade karaktär med skilda delar för skilda stånd. Skillnaden mellan de dyrare familjegravsplatserna i kvarterets utkanter och västra del och de allmänna platserna i kvarterets inre östra del är fortfarande tydliga och ett bevarade av detta är av

¹ **Malmroth, Sten**, rederitjänsteman, född den 1 mars 1916 i Lars-Petri församling, Helsingfors, var bosatt i Helsingfors. Han stupade den 19 mars vid Jandeba på Svirfronten. Jordfästning skedde den 1 april i Sandudds krematoriekapell. Urnan gravsattes den 18 april på Mjölby kyrkogård. Gravens plats är kvarter A grav nummer 6, familjegrav. På gravvården anges "19/3 1943 Stupad vid Svir".

mycket högt kulturhistoriskt intresse, även om en stor del av de enskilda vårdarna är utbytbara. I kvarteret ligger också de allmänna gravarna längs grusstråk, något som bör ha varit vanligt tidigare men som nästan helt har försvunnit, även från de kyrkogårdar där en allmän linje finns kvar. I det yttre har stora delar av vårdarna på de dyrare familjegravplatserna bytts ut, främst på 1950 och 1970-talen.

Kvarteret utgör en viktig del av helheten och karaktären på den äldsta delen av nya kyrkogården.

KV B

Gravplats nr 1-68. Allmänna gravplatser löpnummerade

Av de fyra kvarteren söder om gravkapellet är kvarter B det sydöstra.

Allmän karaktär

Kvarteret är långsmalt rektangulärt. Det anlagt med en öppen gräsmatta i öster vilken innehåller allmänna gravar (linjegravar). I väster finns fyra rader gravar och två rygghäckar. Gravarna i detta område har ursprungligen enbart bestått av grusgravar och dyrare familjegravar och till stor del gör de fortfarande gör detta. I väster och norr finns i ytterkanten rader av kastanjer.

Kvarter B med en rad på 1960-talet ersatta köpegravar främst. Bakom dessa den öppna gräsmattan med de allmänna gravarna och slutligen rygghäcken som ansluter till köpegravsplatserna i ända ändan av kvarteret.

Kvarteret består av två gräsmattor, en smalare med två rader köpegravar i väster och en bredare med både allmänna gravar och köpegravar i väster.

Omgärdning

Kvarteret omges helt av grusgångar

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Den mindre gräsytan i väster delas av en rad med relativt unga kastanjer, som ersatt tidigare lindar, som är markerade på gravkartan.

Längst i väster på den östra gräsmattan löper en ryghäck i nord-sydlig riktning. Häcken är en 0,8 m hög tuja.

Gångsystem

Kvarteret omges av grusgångar som dessutom delar det i en mindre västlig och en större östlig del.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna dateras mellan 1891 och 2004. Fyra vårdar från sent 1800-tal tillhör de ursprungliga vårdarna på kyrkogården tillsammans med ett mindre antal från tidigt 1900-tal.

Kvarteret uppvisar samma uppdelning mellan en allmän del och en köpegravsdel som kvarter A. I köpegravsdelen är de flesta av vårdarna ersatta under 1960-talet och endast ett fåtal stenramsgravar varav en med järnstaket finns kvar.

I den allmänna delen varierar gravvårdarna starkt. Typiska linjegravstenar, små och liggande är vanliga men också järn och träkors förekommer. Flera gravar har markering med en enkel natursten eller med ett klot eller i vissa fall enbart med plantering.

Gravvårdar med titlar uppgår till 21 stycken, varav 2 på den allmänna linjen (brodd och spiksmeden och hustrun).

Titlarna varierar på samma sätt som i kvarter A. 4 är hemmansägare och två är militärer (grenadjären och löjtnanten). Flera akademiska titlar förekommer (överlärare, doktor, civilingenjören, bergsingenjören, samaritersystem). Några inom näringslivet (byggmästaren, disponent och bankkamrer). För tre kvinnor uppges titlarna hustrun, fru och enkan.

De för Mjölby karaktäristiska järnvägsfolket består här av en lokförare, en lokomotivförare och en stationskarl. Stationskarlen hette C O Carlsson och det uppges på vården att han avled vid en olycka den 3/3 1905 och att kamraterna reste vården. Också lokomotivföraren Atterbom omkom vid en olycka i Mjölby ¾ 1902.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarter B utgör en del av den ursprungliga kyrkogården och har bevarat en del av dennas utpräglade karaktär med skilda delar för skilda stånd. Skillnaden mellan de

dyrare familjegravplatserna i kvarterets utkanter och västra del och de allmänna platserna i kvarterets inre östra del är fortfarande tydliga och ett bevarade av detta är av mycket högt kulturhistoriskt intresse, även om en stor del av de enskilda vårdarna är utbytbara. I kvarteret ligger också de allmänna gravarna längs grusstråk, något som bör ha varit vanligt tidigare men som nästan helt har försvunnit, även från de kyrkogårdar där en allmän linje finns kvar. I det yttre har stora delar av vårdarna på de dyrare familjegravplatserna bytts ut, främst på 1950 och 1970-talen.

Kvarteret utgör en viktig del av helheten och karaktären på den äldsta delen av nya kyrkogården.

KV C

Gravplats nr 1-125, insprängda urnegravar löpnummerade

Av de fyra kvarteren söder om gravkapellet är kvarter C det sydvästra.

Allmän karaktär

Kvarteret är långsmalt rektangulärt men till skillnad från de övriga placerat i en sluttning upp mot sydväst, vilket gör att gravarna hamnar nästan terrassmässigt i linjer ovanför varandra.

Sammantaget finns fyra delar åtskiljda av grusgångar.

Inslaget av barrträd och det stora antalet häckomgärdade gravar i sluttning ger kvarter C en speciell karaktär.

Kvarteret är täckt av en gles barrskog med höga furor, vilka antagligen fanns ursprungligen på platsen.

Nästan samtliga gravar utom urnegravarna är grusade. De flesta är avgränsade av häckar men stenramsgravar är också ganska vanliga, särskilt i kvarterets utkanter.

Omgärdning

Kvarteret omges med grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Den östligaste av de fyra delarna består till skillnad från övriga delar av en öppen gräsmatta. Mitt i kvarteret har två rader moderna urnegravar sprängts in i den norra halvan. Dessa är försedda med två rygghäckar av 0,6 m hög tuja. Mitt i kvarteret står fyra spetsiga 2,5 m höga tujor runt en grav. Ytterligare två gravar i den södra delen är försedda med flankerande höga tujor. Längst i söder finns en öst-västligt löpande kort rygghäck av 0,8 m hög tuja.

I den näst östligaste delen finns en rad av sex höga lindar i mitten.

I resten av kvarteret finns en gles spridning av huvudsakligen höga tallar, men också ett par björkar ingår. Sammantaget finns 9 tallar och 2 björkar.

Ovanför den insprängda urnegravsraden i den västligaste delen finns en murad terrass. Ovanpå denna finns en rabatt av låga barrväxter.

Gångsystem

Kvarteret omges med grusgångar och delas också i fyra delar av smala gångar av samma material. De insprängda urnegravarna nås genom smala gångar av trädgårdsplattor.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna är från tiden mellan 1892 och 2004. Två vårdar är från 1800-talet och ett stort antal finns kvar från det tidiga 1900-talet.

Kvarteret innehåller ett mycket stort antal större eller mindre grusgravar med endera stenram eller häckomgärdning främst i den östra delen. Ett relativt stort antal av stenramsgravarna är överväxta med gräs. Två gravvårdar som flankeras av höga tujor består av enkla träkors. Ytterligare två gravar är försedda med träkors. En hög smal vård är försedd med ett porträtt och en med ett högt granitkors.

Gravarna visar på en ganska jämn fördelning på högre smala vårdar från tidigt 1900-tal och låga breda från sent 1900-tal.

Urnegravarna har alla samma mått och varierar endast genom att några är i röd och andra i grå granit. Samtliga är små och låga.

Ett mycket stort antal vårdar (45 st) är försedda med titlar som är av mycket varierande slag. Järnvägsfolket utgör här en betydande andel och titlarna lokomotivförare, stationsförman, lokförare, banmästare, vagnsförman, lokförman och 1:e kansliskrivare vid SJ förekommer i gång vardera.

Lantbrukare är också en vanlig grupp och förekommer 7 gånger, varav 1 ovanligt nog med titeln bonde. Kyrkan representeras av 1 vardera av teol.dok, komministern, kantor och kyrkoherde.

Övriga titlar är spridda och visar på det framväxande stadslivets diversitet. Lärare/folkskollärare/läroverksadjunkt (6), fabrikör (3), köpman (2), disponent, direktör, riksdagsman, advokat, redaktör, ingenjör, byggmästare, stadsläkaren, boktryckaren, järnhandlaren, musikedirektör, musiker och donator.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarteret har bevarat sin ursprungliga karaktär från 1800-talets slut och ett flertal av vårdarna tillhör den första generationen gravvårdar. Kvarteret avviker från övriga på den gamla delen av nya kyrkogården genom att det är kuperat och beväxt med gles skog. Gravarna ligger närmast terrasserade upp mot sydväst.

KV D

Gravplats nr 1-151, allmänna gravar barn är löpnummerade

Av de fyra kvarteren söder om gravkapellet är kvarter D det nordvästra.

Allmän karaktär

Kvarteret är långsmalt rektangulärt och består av en mindre östlig del och en större västlig delade av en grusgång. Mitt i den östra delen finns en öppen gräsmatta avdelad för allmänna gravar, i detta fall barn.

Särskilt avsatt gräsmatta för allmänna barngravar mitt inne i kvarter D:s västra del.

Ytterkanterna var från början helt avsatta till större grusade stenramsgravar av vilka relativt få återstår.

Den östra delen delas på mitten av höga lindar, medan den västra delen delas av system med nord-sydligt löpande rygghäckar.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

I den östra delen växer 5 höga lindar och utgör en del av en allé vars övriga träd finns i kvarter A.

I den västra delen finns fyra nord-sydligt växande rygghäckar. Från öster först en 0,6 m hög tuja, en 0,7 m hög tuja, en 0,8 m hög tuja samt en 0,7 m hög tuja. Häckarna avslutas mot norr med ett kortare tvärställt parti. Den västligaste häcken går dessutom i en båge längst i söder och täcker också kvarterets södra utkant. Den näst västligaste häcken avslutas efter halva kvarteret för att lämna plats åt barngravsavdelningen som ligger på en öppen gräsmatta.

Längst i norr finns tre höga lindar som ingår i inramningen av gravkapellet. I söder i den västra delen står två tallar och en kastanj.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar som också delar det i två delar. Inne i den större västra delen finns dessutom 3 smalare grusgångar som löper i nord-sydlig riktning.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna täcker tiden mellan 1896 och 2004. Av det ursprungligen stora antalet grusade stenramsgravar i kvarterets utkant finns endast ett fåtal kvar, varav en med ett avancerat smidesjärnstaket. De flesta av de ursprungliga vårdarna i detta område är också ersatta med låga breda vårdar från 1960-1990 som dominerar stort.

Barngravarna är från 1911-2004. De flesta vårdarna är små och av allmän linjetyp, både liggande och stående. Dessutom finns fyra träkors.

26 av gravvårdarna har titlar. Märkligt nog är de lantliga titlarna flest och 7 vårdar är märkta lantbrukare/hemmansägare och 1 trädgårdsmästare. 3 titlar gäller köpmän (köpman och järnhandlare). 3 titlar gäller rättsväsende (2 polismän och en häradshövding). 4 titlar gäller företagande (bergsingenjör, disponent, byggmästare). 1 vård har titeln sånglärare. Övriga är arbetare eller hantverkare, stenhuggaren, muraren, skraddarmästaren, smidesmästaren och smeden. En ovanlig titel i samma kategori är nattbakmästaren. Endast en titel, lokföraren anknyter till SJ.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarteret har behållit stora delar av sin ursprungliga karaktär men är kraftigt förändrat under sent 1900-tal, då de flesta av de äldre vårdarna bytts ut och de flesta av grusgravarna tagits bort. Kvarteret har med rygghäckar givits en ny utformning i samma stil.

Det insprängda området med allmänna barngravar tillhör den ursprungliga strukturen på kyrkogården och är av mycket högt kulturhistoriskt värde.

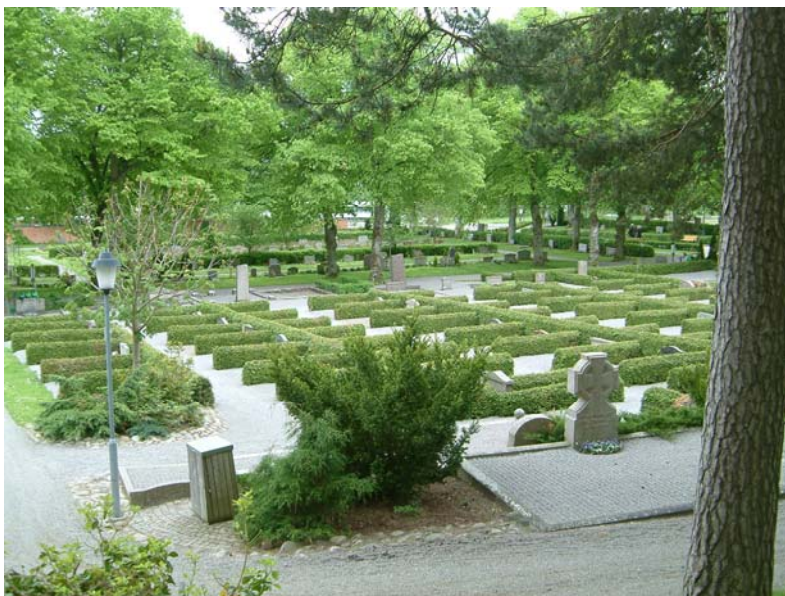
KV E

Gravplats nr 1-142

Av de fyra kvarteren norr om gravkapellet är kvarter D det sydvästra.

Allmän karaktär

Kvarteret delas naturligt i tre delar.

Det inre av kvarter E består med ett fåtal undantag uteslutande av grusade gravar med häckomgärding.

I öster och väster finns det dubbla rader med vad som ursprungligen varit uteslutande stora grusade stenramsgravar och som huvudsakligen fortfarande är det. Den västra delen vetter mot backen upp mot skogen och ligger mellan en halv och en meter högre än det övriga kvarteret. I det inre av kvarteret finns med ett fåtal undantag uteslutande grusade gravar med häckomgärding. I väster och söder finns trädrader som i väster bildar en allé med motsvarade träd i kvarter H. Träden i söder ingår i inramningen av gravkapellet.

Omgårdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

I den högre liggande västra delen skiljs de två gravraderna åt av en idegranshäck som är mellan 0,4 och 1,0 m hög. Tre gravar har omgivande ca 0,6 m hög tujahäck. Övriga är stenramar.

I den mittersta delen är samtliga gravar grusade. Platserna markeras av 6 ca 0,6 m höga tujahäckar som dels är rygghäckar och dels avgränsar gravplatserna mot varandra men som är öppna mot gångarna. I söder finns 14 platser som är helt öppna grusgravar utan avgränsande häck mot varandra. I söder finns också 4 lindar som ingår i inramningen av gravkapellet. Längst i norr finns en gravplats som istället för tuja har en rund idegran som nordvästlig begräsning.

I den östra delen av kvarteret finns 5 i en nord-sydlig rad växande höga lindar som tillsammans med motsvarande träd i kvarter G bildar en allé. Längst i söder finns en nord-sydligt växande 0,6 m hög relativt kort rygghäck av tuja. Den markerar 6 öppna grusade gravplatser och en plats med en begränsning av en lika hög tujahäck.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar som också delar det i tre delar. I det inre av kvarteret som är helt grusat finns 5 tvärgående öst-västliga grusgångar mellan gravraderna.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna är från tiden mellan 1908 och 1994.

I utkanten av kvarteret, särskilt i öster har ett stort antal stenramsgravar bevarats. I det inre har strukturen med i stort sett enbart häckomgärdade grusgravar bevarats. Så gott som alla gravvårdar i det inre av kvarteret är utbytta under sent 1900-tal och utgörs av relativt anonyma låga breda vårdar.

Bland gravvårdarna förekommer 4 kors varav ett märkligt i keramik.

19 gravvårdar är försedda med titlar. Flera har med stadens köpenskap att skaffa som grosshandlaren, handlaren (2), köpman, och manufakturhandlare. Titlen disponent förekommer 1 gång och direktör 2. De lantliga titlarna är 4 och består av lantbrukare/hemmansägare och nämndemän.

Järnvägsfolket består av 1 stallförman vid SJ, 1 stationsförman och 1 lokförare. Udda titlar är kronofogden, livgrenadieren vid Ydre kompani och vattenverksföremannen.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Trots att den överväldigande majoriteten av vårdarna har bytts ut har kvarterets ursprungliga karaktär med i stort sett uteslutande grusgravar bevarats. Dessa har ursprungligen bestått av dyrare platser med stenramar i öster och väster och billigare häckomgärdade platser i det inre.

KV F

Gravplats nr 1-151

Av de fyra kvarteren söder om gravkapellet är kvarter F det nordvästra.

Allmän karaktär

Kvarteret delas naturligt i tre delar.

Det inre av kvarter F består med ett fåtal undantag uteslutande av grusade gravar med häckomgärdning.

I öster och väster finns det dubbla rader med vad som ursprungligen varit uteslutande stora grusade stenramsgravar och som huvudsakligen fortfarande är det. Den västra delen vetter mot backen upp mot skogen och ligger mellan en halv och en meter högre än det övriga kvarteret. I det inre av kvarteret finns med ett fåtal undantag uteslutande grusade gravar med häckomgärdning. I väster finns en trädrad som i väster bildar en allé tillsammans med motsvarande träd i kvarter G.

Kvarteret är till följd av att backen mot skogsområdet i nordväst böjer av mot sydöst ihopträngt och något förminskat i den nordvästra delen.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Den västra delen av kvarteret delas på mitten av en 0,4 m hög idegranshäck. På sex ställen i häcken finns 2,5 m höga toppar. Längst i norr står en lind.

Mittdelen av kvarteret är helt grusad. De enskilda gravplatserna markeras av 0,6 m höga tujahäckar. De 6 häckarna är 0,6 m höga och fungerar dels som rygghäckar och dels avgränsar de gravplatserna mot varandra. De är öppna mot gångarna. I västra utkanten av mittdelen växer 5 ca 3 m höga tujor.

I väster finns en trädrad om 5 höga lindar som i väster bildar en allé tillsammans med motsvarade träd i kvarter G.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar som också delar det i två delar. Inne i den större västra delen finns dessutom 3 smalare grusgångar som löper i nord-sydlig riktning.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna kan dateras mellan 1900 och 2005.

Endast ett fåtal ursprungliga vårdar finns bevarade. Det stora flertalet är utbytta mellan 1940 och 2005.

I västra och östra utkanten finns ett stort antal stenramsgravar medan häckomgårdade grusgravar är allena rådande i kvarterets inre.

En grav är försedd med ett keltiskt kors.

En mycket speciell gravvård är den över de rysk/estniska paret Kraner (grav F 16). Gravården är specialdesignad med stiliserade porträtt och symboler i 1950-talsstil. Gravens yta är stenlagd med gatsten och omges med ett specialdesignat järnstaket i samma stil som gravstenen. Även om vården saknar titel framgår att paret varit konstnärer.

Endast 14 vårdar är försedda med titlar. Hemmansägaren förekommer 3 gånger och köpman 2. Övriga endast 1 gång vardera, kvanmästaren, möbelsnickaren, verkmästaren, pastor, kantor, kyrkoherde. Titlar med knytning till järnvägen är distriktsträdgårdsmästaren vid SJ och banvakt som förekommer 2 gånger.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Trots att den överväldigande majoriteten av vårdarna har bytts ut har kvarterets ursprungliga karaktär med i stort sett uteslutande grusgravar bevarats. Dessa har ursprungligen bestått av dyrare platser med stenramar i öster och väster och billigare häckomgärdade platser i det inre.

KV G

Gravplats nr 1-151, allmänna gravar barn är löpnummerade

Av de fyra kvarteren norr om gravkapellet är kvarter G det nordöstra.

Allmän karaktär

Kvarteret består av en stor öppen gräsmatta där perennplanteringar bildar rygghäck. I väster är en rad av stenramsgravar bevarad i övrigt är alla gravvårdar utbytta i sen tid. I väster finns en trädrad som bildar en allé tillsammans med motsvarande träd i kvarter F.

Kvarter G är helt och hållet moderniserat och förändrat på 1960-talet och består numera av raka rader av moderna gravvårdar med rygghäckar.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Kvarteret präglas av en öppen gräsmatt. Den västligaste gravraden avskiljs från resten av kvarteret av en nord-sydligt löpande perennhäck. I den östra delen finns 10 gravrader indelade med 5 rygghäckar av perenner. I väster står 3 lindar som utgör en del av kyrkogårdens mittallé tillsammans med motsvarande träd i kvarter F.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar. Mellan gravraderna i den östra delen löper fyra öst-västliga grusgångar in i kvarteret.

Gravårdstyper

Längst i väster har en rad med stenramsgravar bevarats. Bland dessa förekommer 1 träkors och ett järnkors. I övrigt har alla gravvårdar ersatts under 1960-1980-tal. I övrigt är vårdarna typiska representanter för de låga och breda vårdarna från den aktuella perioden.

Bland vårdarna märks en som i förstone framstår som märkligt anonym, grav 117. Theodor Larsson var under sitt artistnamn "Skånska Lasse" känd som den kanske främste företrädaren för den "bondkomiska" gengren av underhållning. Han var bland mycket annat upphovsman till ett flertal komiska visor som fortfarande spelas. Hans hem i Mjölby, inte långt från kyrkogården utgör idag museum.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarteret är mycket kraftigt föreändrat under sent 1900-tal och mycket lite påminner om dess ursprungliga utseende.

Mycket högt kulturhistoriskt värde har "Skånska Lasses" gravvård och de närmast denna liggande fåtalet bevarande ursprungliga grusade gravarna. I övrigt finns ett mindre antal vårdar med titlar.

KV H

Gravplats nr 1-151, insprängda urnegravar är löpnummerade

Av de fyra kvarteren norr om gravkapellet är kvarter H det sydöstra.

Allmän karaktär

Kvarter H hade ursprungligen samma slags planering som kvarteren A och B med en öppen gräsmatta i mitten avsedd för allmänna gravar och dubbla rader utanför avsedda för dyrare oftast grusade gravar.

På det gamla allmänna området i kvarterets mitt har fyra rader med moderna urnegravar ersatt de gamla linjegravvårdarna. Samtliga är i samma storlek.

Idag är samtliga vårdar utom ca 10st av de ursprungliga vårdarna ersatta. Alla grusade gravar är borttagna och vårdarna är istället placerade utefter rygghäckar. Den öppna gräsmattan i mitten där linjevårdarna tidigare stod är ersatt med fyra rader urnegravar, tätt ställda och med likadana små gravvårdar.

Grusgångarna delar kvarteret i fyra olika delar. Längst i söder en dubbel gravrad som egentligen bildar en del av förplatsen framför gravkapellet. En västlig del utmed mittgången. Ett område i mitten och ett fjärde område bestående av en dubbel gravrad i L-form som upptar den nordligaste och den östligaste delen av kvarteret. I väster och söder finns rader av höga lindar som utgör delar av mittalléerna och i det övriga finns nyplanterade fruk- och rosenträd.

Omgårdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

I väster finns en rad med fyra lindar som tillsammans med motsvarande träd i kvarter E bildar en allé. Utmed denna finns också en rad med perenner. I söder finns en rad av fyra lindar som ingår i arrangemanget kring kapellets förplats. Under dessa finns en 0,8 m hög häck av vinbär.

Längs kvarterets norra och östra utkanter står rader av nyplanterade träd. Fyra stycken i öster och lika många i norr. Längs med trädraden i öster växer en 0,2 m hög häck av ölandstok som på norra sidan motsvaras av perenner.

I mittdelen av kvarteret växer längs västra, norra och östra kanten, lämnande en gravrad utanför en 1 m hög häck av spirea. Kring urnegravarna i mitten finns två 0,6 m höga perennhäckar. Inne i kvarteret finns också fyra oregelbundet placerade rosenhag-tornsträd.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar som också delar det i fyra delar. En större mittdel och två mindre delar i västra och södra utkanten samt en sammanhängande i norra och östra utkanten.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna är uppställda mellan 1910 och 2002. Endast ett fåtal av de ursprungliga vårdarna finns kvar i kvarteret. Den stora majoriteten är ersatta under sent 1900-tal. Låga breda vårdar dominerar stort med enstaka äldre höga smala som undantag.

Urnegravarna är alla försedda med små smala vårdar som samtliga har samma dimensioner. Vid en av dessa relativt anonyma vilar Mjölbys ende borgmästare Ragnar Bernt.

Ett relativt stort antal, 29 st, vårdar är försedda med titlar. De flesta uppvisar den blandning av titlar med köpmän och hantverkare av olika slag som speglar stadens framväxande. Titlarna köpman och fabrikör förekommer 3 respektive 2 gånger. Övriga är skräddaren, plåtslagaren, brunnsborrharen, guldsmeden, åkare, förvaltare och källarmästare. Lantliga titlar som lantbrukare/hemmansägare visar att Mjölby fortfarande är en jordbrukssocken. De förekommer 8 gånger medan en bär titeln skogsvaktare. De för Mjölby typiska näringarna järnväg och kvarnar representeras av 1 konduktör, 1 lokomotivförare och 1 kvarnägare. 3 titlar är militära. De 2 fanjunkarna som förmodligen är gamla kolleger delar en gravsten medan en av de äldre vårdarna bär titeln löjtnant i armén.

Helt avvikande är Sigrid Johanssons gravvård som bär titeln "Mamsell på Gästis".

Borgmästare Ragnar Bernt

Mamsell på Gästis, Sigrid Johansson

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

I söder och väster finns trädrader som utgör delar av de för kyrkogårdsdelen karaktäristiska alléerna. I övrigt är kvarter H är fullständigt omgestaltat under sent 1900-tal. Häcksystem och träd är tillkomna under senare år och de flesta gravvårdarna är ersatta med nya under 1900-talets senare del.

Höga kulturhistoriska värden finns i en del enskilda gravvårdar. Främst de med titlar. En historiskt viktig person för Mjölby stad är stadens ende borgmästare Ragnar Bernt vars vård står bland urnegravarna.

KV I

Gravplats nr 1-171, urnegravarna är löpnummerade

Kvarter I bildas av de gravar som följer den ursprungliga nya kyrkogårdens utsida och som omger alla andra kvarter. I nordväst ligger urnegravarna på två hyllor upp mot skogen.

Allmän karaktär

Utkantskvarter med olika karaktär längs olika sträckor.

Gravarna 1-40 är belägna öster om kvarter A och B. Här präglas miljön av höga träd i kyrkogårdens trädkrans samt den mot söder allt brantare sluttningen ned mot Skänningevägen. Gravplatserna har sannolikt ursprungligen alla varit grusade, men idag återstår endast ett fåtal grusade gravar, varav flera är överväxta med gräs. Det finns också stora luckor mellan de enskilda vårdarna.

Kvarter I, västra sidan. Till vänster skogsdelen och till höger höjddelen söder om den föregående.

Kvarter I. Nordöstra delen av kvarteret ligger utmed en tegelmur. Kvarterets urnegravar ligger på två terrasser i nordväst.

Raden i söder, grav 41-61 är relativt intakt med flera av kyrkogårdens äldsta vårdar, från slutet av 1800-talet bevarade. Den västra delen av kvarteret ligger betydligt högre än den östra och höjdskillnaden regleras delvis med trappor. Gränsen mot 1951 års kyrkogård utgörs av en hög trädkrans och en häck.

Gravarna 61-97 ligger väster om kvarter C och D. De ligger på högsta höjden ovanför dessa kvarter och i gränsen mot 1951 års kyrkogård. Avgränsningen från denna utgörs av en hög trädkrans. I detta område finns ett relativt stort antal av de ursprungliga stenramsgravarna bevarade.

Gravarna 98-113 ligger i en gräsklädd skogsbacke.

Gravarna 114-144 ligger längs en tegelmur och en trappa ned från den högre belägna västra till den lägre östra delen. Ett flertal av dessa gravar har stenram och de flesta har varit grusade.

Gravarna 145-171 ligger längs tegelmuren ut mot Skänningevägen.

Urnegravarna, som alla är liggare av samma storlek ligger på två terrasser i den branta slutningen som utgör den äldsta kyrkogårdens nordvästra hörn.

Omgärdning

I väster utgörs kvarterets yttre avgränsning av trädkransen i den södra halvan och av en gräsklädd skogsslånt i norr delen. Den inre gränsen utgörs av grusgångar. I norr utgörs den yttre avgränsningen av en ca 2 m hög tegelmur och den inre av en grusgång. I öster utgörs den yttre begränsningen på den norra halvan av en 2 m hög tegelmur och på den södra halvan av trädkransen och en brant grässlånt ned mot Skänningevägen. Den inre avgränsningen utgörs av grusgångar. I söder utgörs gränsen mot 1951 års kyrkogård av trädkransen samt en 0,7 m hög häck av snöbär.

Ingångar

Kvarteret berörs av huvudingången i väster. Två öppningar mot 1951-års kyrkogård i söder. En trappa upp mot skogskyrkogården i väster.

Vegetation

Förutom trädkransen förekommer enstaka häckar vid enskilda gravplatser.

Gångsystem

Kvarterets inre begränsning utgörs av grusgångar. Inga gångar finns av naturliga skäl inne i kvarteret.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna är från tiden 1896-2004. Kvarteret har ursprungligen varit ett typiskt utkantskvarter med nästan uteslutande stenramsgravar med grus.

En hel del äldre sannolikt ursprungliga vårdar är bevarade på ömse sidor av huvudingången och främst i söder och sydöst. I resten av kvarteret är vårdarna till större delen utbytta eller borttagna under sent 1900-tal, vilket gör att till exempel en stor del av den sydvästra delen va kvarteret saknar vårdar. Grusade gravar finns kvar huvudsakligen i söder, sydöst och norr. Gravarna längs den norra tegelmuren är i allmänhet överväxta med mossor eller gräs.

Urnegravarna, som alla har samma storlek, är placerade på två terrasser i den branta slutningen upp till skogskyrkogården. Samtliga är liggare.

37 av gravvårdarna är försedda med titlar. 25 av dessa är i själva kvarteret och ytterligare 12 bland urnegravarna.

10 titlar är förknippade med för Mjölby typiska yrken inom järnväg och kvarnverksamhet. Den vanligaste titeln är lokförare som förekommer 5 gånger, de övriga är stationskarlen, järnvägsmannen, stationsförmannen, kvarnarbetare och kvarnförman.

7 titlar visar övriga hantverkare och arbetare, stallkarlen, målarmästaren, tapeserarmästaren, murarmästaren, frisörmästaren, urmakaren och flygmaskinist.

Akademiker och företagare finns i 14 fall, fabrikör (2), handlande, köpman, doktor/doktorinna (2), disponent (2), ingenjör, redaktör, tandläkare, kontorschef och yrkeslärare.

4 titlar visar agrara yrken, lantbrukare (2), lägenhetsinnehavare (torpare), och trädgårdsanläggare.

Udda titlar är pastor, löjtnant och riksdagsman.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarteret innehåller i söder några av de äldsta vårdarna på kyrkogården (1883, 1889 och 1892). Dessa är sannolikt bland de första på plats sedan kyrkogårdens invigts och är av mycket högt kulturhistoriskt värde.

Kvarteret är ett ursprungligt ytterkvarter som innehållit i stort sett enbart grusade stenramsgravar. Dessa är till största delen borttagna, men ett större sammanhängande område med ursprungliga gravar finns i syd och sydväst, samt i norr längs tegelmuren. De sistnämnda är i allmänhet överväxta med mossa och gräs. Det är viktigt att strukturen av grusat ytterkvarter bibehålls i detta område.

Många gravvårdar är försedda med titlar. Dessa visar en god bild av den framväxande staden och dess tidiga näringar, järnvägen och kvarnarna. Dessa är av högt kulturhistoriskt värde.

Miljön i kvarteret med trädkrans och mur samt dess funktion som omgärdning till den övriga ursprungliga kyrkogården gör kvarteret till en viktig del av denna.

DEL 2, 1951-ÅRS KYRKOGRÅRD

1951-års är den största delen av Mjölby kyrkogård och innefattar ett omfattande område söder och väster om den ursprungliga kyrkogården.

Kyrkogårdsdelen omfattar 7 kvarter betecknande J-R som tagits i anspråk succesivt med början i kvarter K i sydöst. Gravarna ligger därefter som årsringar och gravarna i kvarter R är yngst. Här är en majoritet från slutet av 1970-talet. Inga av de ursprungliga gravvårdarna är ersatta i området.

Allmän karaktär

Kyrkogårdsdelen präglas av att den huvudsakligen är anlagd i gammal betesmark, eller till en viss del i gles skogsmark. Vid anläggandet var man också tvungen att ta hänsyn till den relativt stora höjdskillanden som föreligger mellan kyrkogårdsdelens västra och östra del. Detta har bland annat lett till att terrassmurar anlagts dels inne i kvarter L och dels mellan detta kvarter och ceremoniplatsen. Den övre östra delen ligger på en högre platå och är relativt flack.

Den lägre delen av 1951-års kyrkogård präglas av en öppen gräsyta med raka gravrader med rygghäckar. I utkanten i gränsen mot slutningen ned mot staden växer en ridå av höga träd.

Kvarteret har i de lägre delarna behållit något av sin ängskaraktär främst genom en samverkan av öppna gräsytor samt av att det i kvarter M, längs med den södra utkanten finns ett glest bestånd med björk.

I övrigt präglas kvarteret av mer eller mindre raka rader av gravvårdar med rygghäckar på tidstypiskt 1950-1960-talsmanér. Den strikta karaktären lättas upp genom att rygghäckarna delvis bytts ut mot perenner och att de delvis fyllts ut med lövträd i glesa rader, främst oxlar. Längs med utkanterna, främst i kvarter M och R men också delvis i kvarter O är gravarna istället arrangerade i rundlar, vilket skapar en känsla av mindre och intimare rum på delar av kyrkogårdsdelen.

Den övre delen av 1951-års kyrkogård präglas helt av raka gravrader utefter strikta rygghäckar. Mot utkanten i vissa kvarter som här i kvarter O finns rundade former som lättar upp den annars strikta karaktären.

Mellan den högre och den lägre liggande delen av området har en ceremoniplats med ett altare och ett högt kors skapats. Denna är avsedd för utomhusgudstjänster.

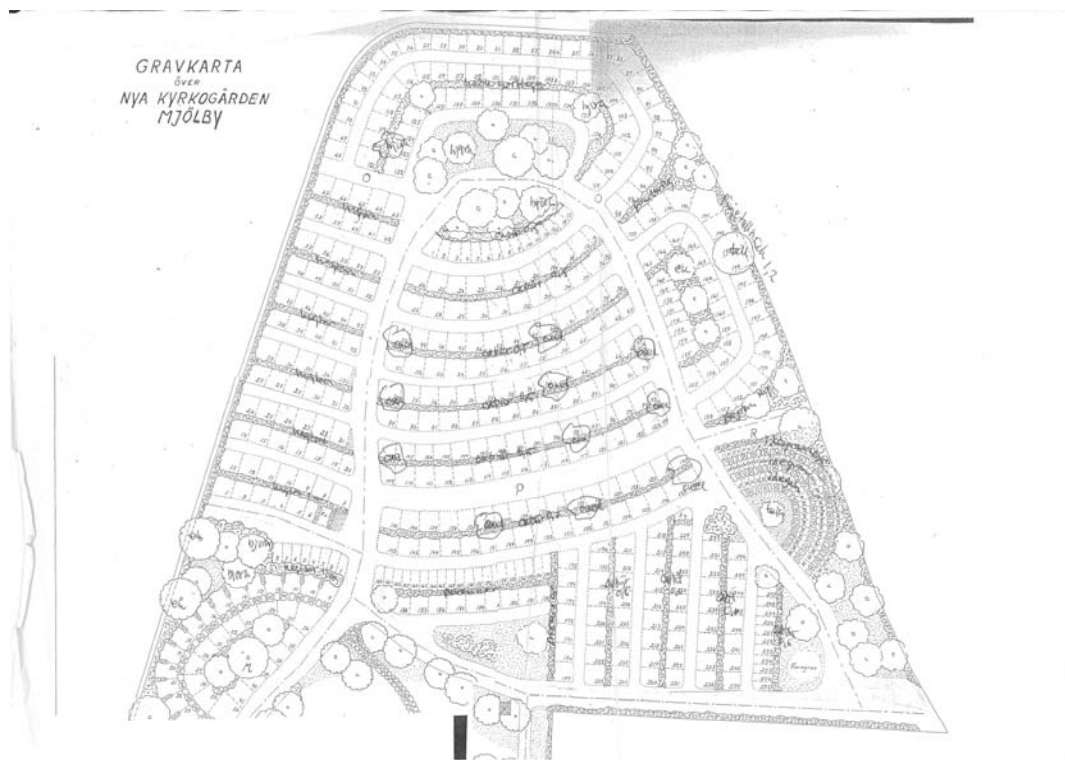
Cermoniplats med altare avsedd för utomhusgudstjänster. I bakgrunden kvarter M med ett lummigt bestånd av främst björkar,

Omgärdning

I väster finns en 1,2 m hög mur av huggen sten ut mot parkeringen. Denna kröns av en ca 1 m hög häck av pinjetall. I norr utgörs gränsen mot skogskvarteren av en ca 1,2 m hög pinjetallhäck samt mot den äldsta kyrkogårdsdelen av en 0,6 m hög snöbärshäck. Denna finns också i gränsen mot samma kyrkogårdsdelen i öster.

1951-års kyrkogård, nedre delen
Vegetation

1951-års kyrkogård, Övre delen *Vegetation*

I den branta sluttningen ned mot Skänningevägen i öster finns en skogsriddå av delvis höga träd, främst tall. I söder finns en ca 1 m hög kyrkogårdsmur av tillpassade huggen sten krönt av en ca 1-1,2 m hög pinjetallshäck.

Ingångar

I nordväst ansluter 1951-års kyrkogård till den ena av huvudgrindarna. Denna består av en pargrind med två flankerande grindpartier i samma stil. Grinden är ornerad med spjälor i två nivåer mellan firsidiga granitstolpar.

I sydöst finns en ingång genom en öppning i muren med enkla firsidiga granitstolpar på ömse sidor. Ingången ansluter till en gångstig ned till staden.

Vegetation

Kvarteret har i de lägre delarna behållit något av sin ängskaraktär främst genom en samverkan av öppna gräsytor samt av att det i kvarter M, längs med den södra utkanten finns ett glest bestånd med björk.

I övrigt präglas kvarteret av mer eller mindre raka rader av gravvårdar med rygghäckar på tidstypiskt 1950-1960-talsmanér. Den strikta karaktären lättas upp genom att rygghäckarna delvis bytts ut mot perenner och att de delvis fyllts ut med lövträd i glesa rader, främst oxlar. Längs med utkanterna, främst i kvarter M och R men också delvis i kvarter O är gravarna istället arrangerade i rundlar, vilket skapar en känsla av mindre och intimare rum på delar av kyrkogårdsdelen.

Gångsystem

Grusgångarna löper rund hela kyrkogårdsdelen och in mellan kvarteren.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna täcker tiden mellan 1951 och 1980 och är med få undantag tidstypiska låga breda vårdar. Nästan inga vårdar har tagits bort eller ersatts varför en tydlig tidsskiktning syns. Kvarteren har tagits i anspråk i bokstavsordning vilket betyder att kvarter K är äldst följt av kvarter M och så vidare.

Minneslund

-

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarterens miljö med huvudsakligen strikt gravrader med rygghäckar är mycket tidstypisk vilket är av stort kulturhistoriskt värde. Den strikta miljön lättas upp av en gles spridning lövträd huvudsakligen i kvarter M men också med de oxlar som kompletterar rygghäckarna i kvarter P.

Gravvårdarna täcker tiden mellan 1951 och 1980 och är med få undantag tidstypiska låga breda vårdar. Nästan inga vårdar har tagits bort eller ersatts varför en tydlig tidsskiktning syns. Kvarteren har tagits i anspråk i bokstavsordning vilket betyder att kvarter K är äldst följt av kvarter M och så vidare. Det är av stort kulturhistoriskt värde att det vid ersättande av de ursprungliga vårdarna sparas så pass många att denna tidsordning även i fortsättningen kan följas.

BESKRIVNING AV ENSKILDA KVARTER

KV K

Gravplats nr 1-153

Kvarteret ligger längst i öster på den lägre delen och är det som först togs i bruk efter 1951.

Allmän karaktär

10 raka linjer med gravvårdar med rygghäckar på en öppen gräsmatta.

Kvarter K sett från väster.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar utom i öster där en häck skiljer det från ett parkparti med en damm.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

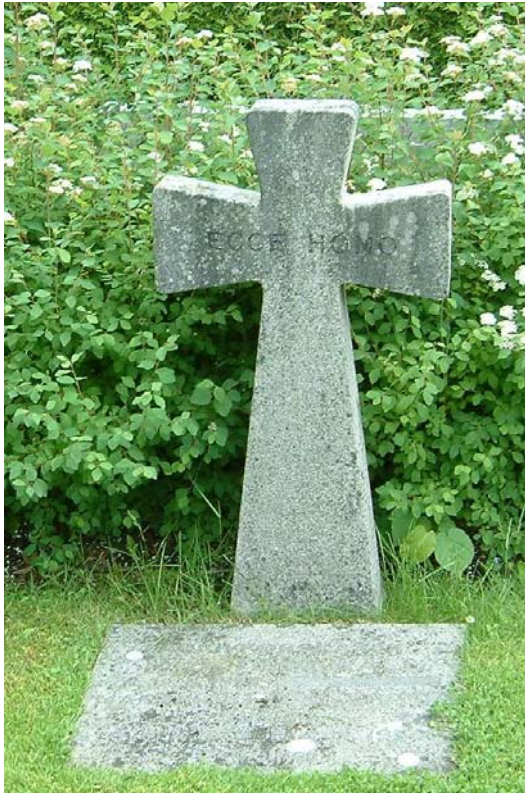
Rygghäckarna består från väster av en 0,5 m hög spirea, en perennhäck, en 0,4 m hög ölandstok, en rosenrabatt, en 0,7 m hög spirea samt en 0,9 m hög tuja. I det sydöstra hörnet växer en tall.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar som också delar det i två delar..

Gravvårdstyper

Gravvårdar är från 1951-2001. Samtliga gravvårdar utom en är låga breda och typiska för tiden.

Den vård som avviker består av ett kors med en liggande vård framför. Vården är över arkivforskaren F J Tengvall.

Korset är en kopia av det så kallade "Sundskorset", eller "Wennikorset" från Sunds kyrkogård på Åland. Detta är försett med runliknande tecken på översidan och är ett viktigt led i professor Matts Dreijers kontroversiella Birka på Åland-teori. Korset skulle enligt denna vara rest över Ansgars efterföljare biskop Unni (eller Wenni).

Korset i Mjölby är en exakt kopia med runtecken och allt. Den enda skillnaden består i texten "Ecce homo" (se människan) på framsidan.

Varför Tengvall valt en kopia av Sundskorset som gravvård är oklart.

21 av vårdarna är försedda med titlar av olika slag. 2 av dessa, lokmästaren och lokföraren anknyter till att yrken inom järnvägen fortfarande är viktiga för Mjölby stad. Flera vårdar är också försedda med SJ:s emblem, även om titel saknas. Övriga yrken som anges på vårdarna visar en stor spridning inom en lång rad yrken, från rena arbetare till en bankdirektör. Bland de som förekommer är vaktmästare, skräddarmästare, möbelsnickare, modellör, målare, kokerska, stadsingenjör och första tele-reparatör bland andra.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarteret utgör den äldsta delen av 1951-års kyrkogård. Det är tidstypiskt ordnat med raka rader gravvårdar och rygghäckar, där några häckar ersatts med rosenrabatter eller perenner. I stort sett samtliga av de ursprungliga vårdarna finns kvar vilket gör kvarteret till ett tidsdokument från 1950-talets första hälft.

KV L

Gravplats nr 1-75

Kvarteret ligger längst i väster på den lägre delen och gränsar till ceremoniplatsen i väster.

Allmän karaktär

5 raka linjer med gravvårdar. Till följd av höjdskillnaden finns en murad terrass mitt i kvarteret och de tre västligaste raderna ligger ovanpå denna och den östligaste nedanför. Linjen direkt ovanför terrassen består enbart av liggande gravvårdar.

Kvarter L sett från kvarter M. I gränsen mot ceremoniplatsen växer rikligt med häckar, buskar och träd. Gravvårdarna står på en terrass och direkt nedanför denna.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas av grusgångar utom i väster där det gränsar till den högre belägna ceremoniplatsen. Där finns en plantering med flera träd, bland annat björk, ek och blodlönn samt häckar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Mitt på den högre delen av kvarteret finns en 0,6 m hög hagtornshäck som bildar rygghäck åt gravrad 2 och 3.

Gångsystem

Kvarteret omges helt av grusgångar på alla sidor utom i väster.

Gravvårdstyper

Gravvårdar är från 1953-1967. Samtliga gravvårdar utom en är låga breda och typiska för tiden. En gravrad består av liggare.

Titlar på gravvårdar brukar vara relativt ovanligt på 1950-talet. Här är dock ovanligt många av vårdarna är försedda med titlar av olika slag. Hela 27 stycken av 75 möjliga.

4 av dessa, stationsmästaren, lokmästaren, lokomotivmästaren och lokföraren anknyter till att yrken inom järnvägen fortfarande är viktiga för Mjölby stad. Flera vårdar är också försedda med SJ:s emblem, även om titel saknas.

Övriga yrken som anges på vårdarna visar en stor spridning inom en lång rad yrken, från rena arbetare till akademiker som fil lic eller advokaten. Bland de som förekommer är fabrikör (2 ggr), köpman, redaktör, plåtslagare, bryggeriföreståndare, mejeriföreståndare, hemmansägare, skorstensfejare, sågmästare och snickarmästare bland andra.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarteret utgör en av de äldsta delarna av 1951-års kyrkogård. Det är tidstypiskt ordnat med raka rader gravvårdar och rygghäckar. I stort sett samtliga av de ursprungliga vårdarna finns kvar vilket gör kvarteret till ett tidsdokument från 1950-talet.

KV M

Gravplats nr 1-109

Kvarteret ligger mellan södra kyrkogårdsmuren och den kringgående grusgången.

Allmän karaktär

Gravvårdarna är organiserade i fyra halvscirklar utan rygghäckar. Mellan cirklarna står mindre dungar av träd.

Kvarter M. Kvarteret är kuperat och lutar ned mot öster. Gravvårdarna är organiserade i halvscirklar utan rygghäckar.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas en grusgång i väster, norr och öster. I söder finns kyrkogårdsmuren och en pinjetallhäck.

Ingångar

Kvarteret ansluter till den sydöstra muröppningen..

Vegetation

Gravplatserna 1-8 är försedd med en 0,8 m hög hagtornshäck som står som rygghäck. I övrigt saknas häckar helt i kvarteret. Mellan och ibland i cirklarna med gravvårdar står en gles spridning av träd, huvudsakligen björkar (10 st), men också 4 ekar förekommer

Gångsystem

Kvarteret omges av grusgångar i alla väderstreck utom söder.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna omfattar tiden mellan 1958 och 1966 och huvuddelen är från tidigt 1960-tal. Samtliga gravvårdar är av den tidstypiska låga breda sorten.

Titlar på gravvårdarna är relativt sällsynta och förekommer i 10 fall. 1 titel, stationsmästaren, kan knytas till järnvägen. Övriga visar en stor blandning, direktören, lantbrukaren (3 st), kyrkvärden, köpman, trävaruhandlaren, trädgårdsmästaren, och färghandlaren.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Miljön med inslag av uppväxta träd, främst björkar och avsaknaden av de annars förekommande rygghäckarna, ger kvarteret en ängsliknande karaktär vilket gör att resten av kyrkogården upplevs som mindre strikt. Kvarteret användes främst under tidigt 1960-tal. Få eller inga vårdar är ersatta. Enstaka vårdar har kulturhistoriskt värde.

KV O

Gravplats nr 1-175

Kvarteret ligger mellan den södra och västra kyrkogårdsmuren och den kringgående grusgången.

Allmän karaktär

Kvarteret är i södra delen organiserat med raka rader gravvårdar stående framför 6 rygghäckar. I väster finns en rad med högre gravvårdar i en båge/halvcirkel utefter västra muren. Innanför denna båge finns en dubbelrad med gravvårdar med en rygghäck. I norr finns ytterligare en halvcirkel med en dubbelrad innanför.

Kvarter O. Till vänster raden med högre gravvårdar utefter västra muren. Till höger norra delen av kvarteret med gravvårdarna placerade i en halvcirkel.

Kvarterets södra del har en sluten karaktär av häckarna medan den västra och norra delen upplevs som öppnare i och med halvcirkelformen.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas av grusgången på insidan medan utsidan omgärdas med kyrkogårdsmur och pinjehäck i söder och väster och med en 1,2 m hög pinjetallshäck i norr.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Gravplatserna 1-67 ligger utefter 6 korta rygghäckar samtliga ca 1 m höga hagtorn. I den västra delen är rygghäcken utefter plats 99-136 borttagen. I området växer tre äldre björkar. Rygghäcken mellan plats 155-167 i norr är också borttagen. Området omges med blomplanteringar och där står en ek och en tall.

Gångsystem

Kvarteret begränsas på insidan av grusgångar..

Gravvårdstyper

Gravvårdarna omfattar tiden mellan 1960 och 1979 och huvuddelen är från 1960-talets andra hälft. Samtliga gravvårdar utom raden i väster är av den tidstypiska låga breda sorten.

Titlar på gravvårdarna är relativt sällsynta och förekommer i 16 fall. De visar en stor blandning av yrken och social ställning, indelte furiren, hemmansägaren(3 ggr), lantbrukaren, folkskolläraren, kriminalinspektör, kvarnförmannen, konstsmeden, smeden, tandläkaren, tingshusvaktmästaren, kronojägaren, missionären (2 ggr) samt frisörmästaren.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Kvarterets södra del är arrangerat på tidstypiskt sätt med raka gravrader och rygghäckar. De västra och norra delarna är öppnare med gravarna i halvcirklar. Kvarteret användes främst under 1960-talets senare del. Få eller inga vårdar är ersatta. Enstaka vårdar har kulturhistoriskt värde.

KV P

Gravplats nr 1-252

Kvarteret utgör den inre delen av den högre liggande västra halvan av 1951 års kyrkogård.

Allmän karaktär

Gravarna är organiserade efter 13 nord-sydliga rader och 8 öst-västliga med tillhörande rygghäckar. Karaktärskapande är också de oxlar som planterats i rygghäckarna, främst i väster.

Kvarter P utgör den inre delen av den högre liggande västra halvan av 1951:års kyrkogård. Området karaktäriseras av raka gravrader utefter rygghäckar.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas helt av grusgångar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

I den västra delen finns 6 nord-sydligt löpande oxbärshäckar som är mellan 0,5 och 0,7 m höga. Inne i häckarna växer 11 jämgamla oxlar. I den östra delen finns en nord-sydligt löpande häck av perenner samt 4 öst-västligt löpande häckar. Från söder räknat en perennhäck, en 0,6 m hög oxbär, en 0,7 m hög oxbär, en 0,5 m hög oxbär samt en 0,6 m hög häck av samma sort.

Gångsystem

Kvarteret omges av grusgångar i alla väderstreck Mellan gravraderna delas kvarteret av 6 nord-sydligt löpande och 4 öst-västligt löpande grusgångar.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna omfattar tiden mellan 1966 och 1979 och huvuddelen är från tidigt 1970-tal. Samtliga gravvårdar är av den tidstypiska låga breda sorten.

Titlar på gravvårdarna är relativt sällsynta och förekommer i 18 fall. De visar en stor blandning av yrken och social status, brandchef, skomakarmästaren, kronojägaren, järnhandlaren, målaren, riksdagsmannen, köpman (2 ggr), lantbrukaren (3 ggr), fältflygaren, trädgårdsmästaren, åkaren, byggmästaren samt begravningsentreprenören. 1 titel kan knytas till järnvägen, stationsmästare.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Miljön består huvudsakligen av strikta gravstensrader utefter rygghäckar. Oxlarna i kvarterets västra del lättar upp det strikta intrycket. Upplägget är tidstypiskt. Kvarteret användes främst under tidigt 1970-tal. Få eller inga vårdar är ersatta. Enstaka vårdar har kulturhistoriskt värde.

KV R

Gravplats nr 1-96

Kvarteret ligger i den östra delen av den norra utkanten.

Allmän karaktär

Kvarteret består av urnegravar placerade i tre koncentriska halvcirklar. Den innersta halvcirkeln består av liggande vårdar och de två yttre av stående. Samtliga är lika stora.

Kvarter R. Kvarteret består av urnegravar placerade i tre koncentriska halvcirklar.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas en grusgång i väster och söder. I norr finns en pinjetallhäck och i öster ett område med planteringar.

Ingångar

Kvarteret ligger mitt på kyrkogården.

Vegetation

Framför gravarna står en hög tuja. Mellan gravlinjerna växer låga idegranshäckar.

Gångsystem

Grusgångar ansluter till kvarteret i söder och väster.

Gravvårdstyper

Gravvårdarna omfattar tiden mellan 1974 och 2005. Samtliga gravvårdar är små och låga och gravplatserna är mycket små.

Titlar på gravvårdarna är sällsynta och förekommer i bara 6 fall. "Mjölbybagarn", bankdirektör, lokförare, redaktör, maskinist och sjukkassedirektör.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Litet halvcirkelformat kvarter avsett för urnebegravning. Samtliga vårdar har samma storlek och platserna är små. Enstaka vårdar har titel utsatt.

DEL 3, SKOGSKYRKOGÅRDEN

Skogskyrkogården är belägen väster om den äldsta delen av nya kyrkogården och norr om 1951-års kyrkogård. Kyrkogårdsdelen består av två delar, den ursprungliga skogskyrkogården och de så kallade trädkvarteren, där kvarteren fått namn av olika trädslag.

Allmän karaktär

I Trädkvarteren (här kvarteret Tallen) har gravvårdarna arrangerats i rundlar kring de högt uppväxta träden.

Terrängen består av högt uppvuxen tallskog med gräsmatta under. Genom skogsområdet löper ett flertal grusstigar eller asfalterade gångar som delar upp gräsmattorna i ett flertal olika avdelningar. På den äldsta delen av skogskyrkogården är flertalet vårdar geometriskt uppställda på gräsmattorna, medan de i de lite senare delarna följer vindlande linjer av planteringar av perenner eller låga häckar. Större delen av trädkvarteren är inte tagna i bruk, men i kvarteret Eken och den del av kvarteret Tallen som tagits i bruk är gravarna arrangerade i rundlar kring de stora träden.

Gravvårdarna är genomgående små och naturliga gråstenar försedda med text är vanliga. Bland vårdarna förekommer också sådana i form av kvarnhjul eller trä och metallkors. Särskilt i trädkvarteren.

Omgärdning

Skogskvarteren ligger helt inbäddade i högt uppvuxen tallskog och omges av asfalterade gångar.

Ingångar

Kvarteren ansluter i sydväst till den nya delens huvudingång. Denna består av en dubbelgrind i smidesjärn mellan två fyrsidiga stolpar i röd granit. Grinden har enkla ornament i två nivåer. Till grinden hör också flankerande enkelgrindar i samma stil, vilka aldrig varit avsedda att öppna.

Huvudgrinden i nya delen är placerad i huvudingången genom kyrkogården, som löper mellan kvarter O och Skogskvarteren.

Vegetation

Gravkvarteret ligger i högt uppväxt, relativt gles tallskog. Underlaget består främst av gräs. Runt ändarna av de olika kvartersdelarna och längs med linjerna av gravstenar finns rabatter och planteringar.

Gångsystem

Samtliga gångar är asfalterade. I det ursprungliga skogskvarteret finns ett system gångar vilket har ett nord-sydligt kors och en omgärdande ring som utgångspunkt. Till detta kommer mindre grusgångar som delar kvarteret i ytterligare flera mindre delar. I trädkvarteret finns en inre och en yttre ring av gångar med tre förbindelser mellan.

Gravvårdstyper

Av naturliga skäl är samtliga gravvårdar helt moderna. På den ursprungliga skogskyrkogården dominerar till största delen låga naturstenar i de flesta av kvarterets delar. I andra delar av kvarteret finns också mindre stående vårdar. Ett inslag av gravstenar i form av kvarnhjul finns också i båda delarna av skogskvarteret. Ett mindre inslag av trä och metallkors finns också.

Skogskvarteren. Gravvårdarna är arrangerade längs vindlande linjer av planteringar.

I trädkvarteren är endast en mycket liten del av gravplatserna upptagna, även här dominerar enkla naturstenar. Specialformer som kvarhjul och träkors förekommer också liksom en egendesignad gravvård i form av en pelare med en liten rund sten på toppen. Bruket att lägga saker på gravarna har också börjat bli relativt utbrett, särskilt på barngravarna som ofta har leksaker liggande på graven. Här finns också hästsaker applicerade på en vuxen persons grav.

Ett fåtal gravvårdar har titlar, sammanlagt 12 stycken. De uppvisar blandade yrken. 2 lokförare och 2 lanbrukare samt 1 vardera köpman, rektor, bagarmästare, arkitekt, forstmästare, apotekare samt bilksollärare.

Bland de relativt oansenliga gravvårdarna finns också den över Bernt Möller, mångårig ordförande i Mjölby hembygdsförening och utgivare av Mjölby hembygdsråds årsbok mm.

Byggnader

I anslutning till kvarteret ligger de på 1980-talet tillkomna kontors- och arbetsloklarna.

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Terrängen består av högt uppvuxen tallskog med gräsmatta under. Genom skogsområdet löper ett flertal grusstigar eller asfalterade gångar som delar upp gräsmattorna i ett flertal olika avdelningar. På den äldsta delen av skogskyrkoggården är flertalet vårdar geometriskt uppställda på gräsmattorna, medan de i de lite senare delarna följer vindlande linjer av planteringar av perenner eller låga häckar. Större delen av trädkvarteren är inte tagna i bruk, men i kvarteret Eken och den del av kvarteret Tallen som tagits i bruk är gravarna arrangerade i rundlar kring de stora träden.

Gravvårdarna är genomgående små och naturliga gråstenar försedda med text är vanliga. Bland vårdarna förekommer också sådana i form av kvarnhjul eller trä och metallkors, särskilt i trädkvarteren.

Kyrkogårdsdelen är egentligen ännu för ung för en kulturhistoriskt utvärdering. Vad som redan står klart är dock att kvarteren genomgående innehåller höga miljömässigt betingade kulturhistoriska värden. Till detta kommer ett mindre antal vårdar av kulturhistoriskt intresse.

DEL 4, EGEBY KYRKOGÅRD

Marken där Egeby kyrkogård skulle anläggas inköptes 1979. Området var planerat för minst 6, stora gravkvarter och ett gravkapell. Kyrkogården har utrymme för ytterligare anläggningar främst i väster och norr. Planerna kom att bantas i praktiken och endast kvarter 1 och i viss mån kvarter 2 är helt iordningställda och i bruk. Övriga kvarter samt gravkapellet ligger ännu nere i avvaktan på framtida behov.

Allmän karaktär

Egeby kyrkogård upptar den högsta platån, ovanför den övriga kyrkogården. Marken är delvis utjämnad och kvarter 1 ligger på en terrass mot söder. Kvarteren består av gravområden bestående av öppna gräsmattor som i form liknar klöverblad. I kvarter 1 löper dessa klöverblad ut över terrassen, medan de i övriga fall har sin bakgrund i lövverk, buskar och träd som bildar en ridå ut mot E4:an som här är relativt nära.

Kvarter 1 har ett glest bestånd av gravvårdar som täcker hela kvarteret, kvarter 2 har ett fåtal vårdar medan det övriga området är helt tomt.

Kvarter 1 med öppen gräsyta och ett glest bestånd av vårdar, medan kvarter 3 på andra sidan asfaltsgången är helt oianspråktaget.

Omgärdning

Kvarteret omgärdas växtlighet i väster, norr och öster. I söder finns en mindre parkeringsplats och en backe ned mot trädkvarteren.

Ingångar

Ingången sker via kyrkogårdens andra kvarter.

Vegetation

Främst i norr finns frodig buskvegetation i områdets avgränsningar. Inne i kvarteren finns ensat öppna gräsmattor. Mot söder och i slutningen ned från kvarter 1 finns också planteringar och en del nyplanterade träd.

Gångsystem

Kvarteret förbinds via asfalterade gångar med resten av kyrkogården. I söder finns en mindre parkering. En asfalterad gång slingrar sig genom området med kvarter 1-3 och delar dessa. Den fortsätter sedan upp till de planerade kvarteren 4-5 och vidare tillbaka ned till Trädkvarteren.

Gravvårdstyper

Av naturliga skäl förekommer endast helt moderna gravvårdar. Ett par i form av kvarnhjul. Bland gravarna förekommer också en andel ”invandrargravar” med text på olika språk och ofta en bild på den avlidne. Dessa är också ofta utförda av avvikande stenmaterial som marmor eller liknande.

Endast 2 vårdar med titlar finns, kriminalkommissarien och tandtekniker.

Byggnader

-

Övrigt

-

Kulturhistorisk bedömning

Egeby kyrkogård är ännu för ung för att bedömas kulturhistoriskt. Enstaka vårdar med kulturhistoriskt intresse finns dock.

Källor:

Kulturmiljövård 6/98. Riksantikvarieämbetet. Stockholm 1989.
Kyrkogårdens gröna kulturarv. Stad&Land. Movium/inst för landskapsplanering.
Sveriges lantbruksuniversitet nr 103/1992.
Lindahl A. Nya järnåldersfynd i Östergötland. La Ténegravar på Nya Kyrkogården i Mjölby. Meddelanden från Östergötlands länsmuseum 1961.
Nilsson Catharina, Nya Kyrkogården, Mjölby stad, Östergötland. Provundersökningar. Rapport Riksantikvarieämbetet 1971.
Ridderstad A. Östergötlands beskrivning. Andra delen. Stockholm 1918.
Theorell A, Wästberg P, Hammarskiöld H (foto). Minnets stigar. En resa bland svenska kyrkogårdar. 2001.
Wadsjö H (red). Kyrkogårdskonst. Stockholm 1919. Theorell A, Wästberg P, Wadsjö H (red). Kyrkogårdskonst. Stockholm 1919.
Widegren PD. Försök till en ny beskrivning över Östergötland. Första bandet 1817. Andra bandet 1828. Faksimilutgåva 1993.
Östergötlands länsmuseums topografiska arkiv.

Muntliga uppgifter : Freddi Hallberg, Östergötlands länsmuseum

www.lantmateriet.se.

<http://www.kulturarvostergotland.se/Östgötabild>.

EXEMPEL PÅ GRAVVÅRDAR AV KULTURHISTORISKT INTRESSE

Alla gravvårdar bär på sin historia och kan berätta om en person, en familj, stilhistoria och begravningsstraditioner. I rapporten anges exempel på typer av gravvårdar som av olika anledningar bedöms som kulturhistoriskt värdefulla. Generellt gäller att ålderdomliga gravvårdar från tiden fram till 1850 ska föras in i kyrkans inventarieförteckning. Detta gäller även gravstaket och gravvårdar i gjutjärn och smidesjärn liksom äldre vårdar av trä. Många andra gravstenar har också ett kulturhistoriskt värde som kan kopplas till gravvårdens utförande så som material, konstnärligt utförande eller till en person med person- eller lokalhistoriskt intresse. I inventeringen ingår i de flesta fall enbart gravvårdar ute på kyrkogården. I flera kyrkor finns det trävårdar, smidda järnkors eller gravvårdar i kalksten från 1600-talet som är inställda i kyrkan, gravkapellet eller klockstapeln. Dessa har naturligtvis oftast ett mycket stort kulturhistoriskt värde och bör tas med i kyrkans inventarieförteckning.

Förklaring till exempellistan

Exempellistan är indelad i två delar. Den första delen som innehåller uppgifter om kyrkogård, kvarter, gravnummer, material, efternamn, hemvist och årtal är en identifikationsdel. Under den andra delen anges en kulturhistorisk notering med uppgift om titel, gravplats och gravvård. Dessutom noteras eventuella skador och andra anmärkningar.

Kvarter: anges endast i de fall då kyrkogården är indelad i kvarter.

Numrering: görs efter gravkartan. Ofta kan det vara svårt att exakt lokalisera gravnumret, då gravbredd kan variera och många gravnummer intill varandra saknar gravvård. Att gravnumren ofta börjar med "0" beror på att datorn ska kunna sortera materialet i rätt ordning. I vissa fall står äldre gravvårdar utan gravnummer bland övriga gravar och då ges de t ex beteckningen "onumr. S om 042". Stenar som står undanställda och bedöms ha ett kulturhistoriskt värde ges nya nummer: "ÖLM 1, ÖLM 2 o s v".

Material: Här anges vårdens material. Beteckningen "granit" används utan närmare specifikation av olika typer. Stenens färg förkortas **sv** (svart), **gr** (grå), **r** (röd), **gr/r** (grå/röd) osv.

Efternamn: I allmänhet det första efternamnet som står på gravvården.

Hemvist: Det geografiska namn som står på gravvården. Det kan röra sig om bynamn, gårdsnamn eller namnet på en mindre fastighet. I undantagsfall är det namnet på en plats som inte ligger i socknen.

F:a årtal och **S:a årtal:** anger det tidigaste respektive senaste dödsåret som står på gravvården. Är det endast ett årtal angivet står det i F:a årtal.

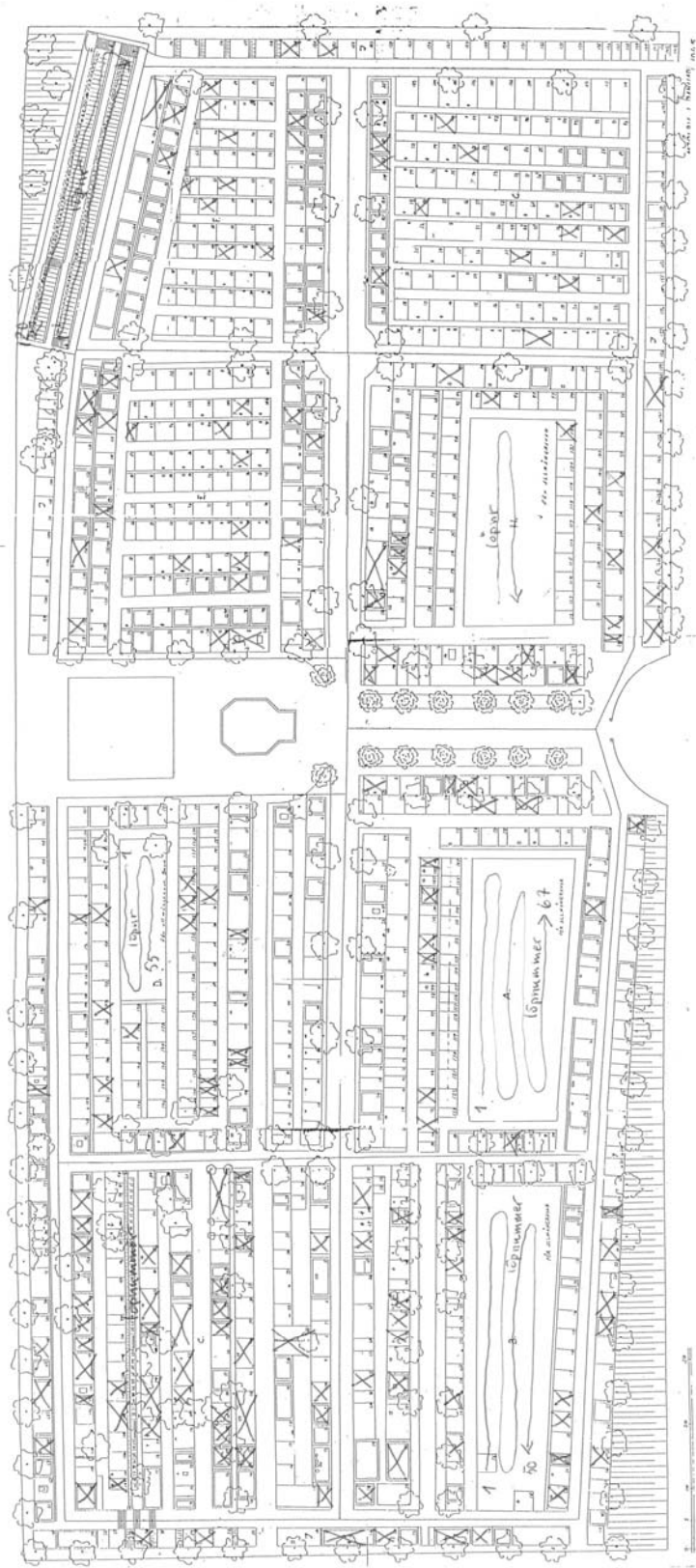
Titel: Samtliga yrkestitlar samt hemmansägare, rusthållare m m. Dessa gravvårdar bedöms ha ett kulturhistoriskt intresse oavsett vårdens ålder.

Gravplats: Gravplatsen är omramad av stenram, häck, järnstaket eller kedja. Själva gravplatsen är i allmänhet täckt med grus men i vissa fall med gräs.

Gravvård: Speciella typer av gravvårdar som t ex gjutjärnskors, träkors, häll, sköld, ålderdomlig sten m m.

Skada: Notering om eventuell skada, t ex rost på en gjutjärnsvård eller på ett järnstaket, sprucken kalkstensvård o dyl. Här noteras även om det är ovanligt mycket lava på framför allt kalkstensvårdarna.

Anmärkning: Här noteras om gravvården har ett lokalhistoriskt eller personhistoriskt intresse eller andra anmärkningar– L1, P1, A1 osv. Detta hänvisar till korta notiser i slutet av exempellistan.

Exempel på gravvårdar med kulturhistoriskt intresse, Kvarter A-I

*Mjölby nya kyrkogård, Kvarter K-M
Gravvårdar med kulturhistoriskt intresse*

*Mjölby nya kyrkogård, Kvarter M-R
Gravvårdar med kulturhistoriskt intresse*

Förteckning över stenrams- och grusgravar utan vårdar med kulturhistoriskt intresse

	Stenram, grus	Stenram, gräs	Grus, häckomg	Enbart grus
Kvarter A	26, 62	22		
Kvarter B	12, 24	40, 42		
Kvarter C	16, 46, 51, 56, 57, 61, 62, 65, 74, 75, 81, 86, 108, 112, 119, 120	13, 124	50, 52, 66B, 72, 73, 76, 77, 80, 84, 87, 114	58, 59, 63, 69, 71
Kvarter D	36, 37, 50, 64, 82			
Kvarter E	4, 5, 11, 14, 15, 20, 22, 33, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 45, 46, 47, 48, 114, 116, 122, 124, 126	133, 134	2, 3, 6, 21, 23, 24-26, 30, 31, 32, 34, 35, 36, 49, 50, 51, 52, 53, 55, 56, 58, 59, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 90, 91, 92, 94, 95, 96, 97, 99, 100, 101, 102, 103, 104, 106, 107, 108, 109, 110, 11, 112, 118, 119, 120, 121, 125, 127	
Kvarter F	2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 15, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 86, 88, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 102, 193, 105		21, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 47, 48, 50, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 59, 60, 61, 62, 63, 65, 66, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 76, 79, 90, 81, 82, 83,	
Kvarter G	115, 116, 119, 120, 121, 122, 123, 125, 126			
Kvarter H	110	159, 161, 170, 171,		
Kvarter I	65, 67, 174, 175, 176	114, 115, 116, 117, 118, 120		